

T.C.
KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**AMATÖR KULÜPLERDE FUTBOL OYNAYAN SPORCULARIN FAİR PLAY
ANLAYIŞLARININ İNCELENMESİ**

Hazırlayan
Vahit KÜÇÜKATÇEKEN

Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı
Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dalı
YÜKSEK LİSANS TEZİ

KARAMAN – 2019

T.C.
KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**AMATÖR KULÜPLERDE FUTBOL OYNAYAN SPORCULARIN FAİR PLAY
ANLAYIŞLARININ İNCELENMESİ**

Hazırlayan
Vahit KÜÇÜKATÇEKEN

Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı
Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dalı
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Dr. Selahattin AKPINAR

KARAMAN – 2019

TEZ ONAY SAYFASI FORMU

Doküman No	FR-285
İlk Yayın Tarihi	05.02.2018
Revizyon Tarihi	
Revizyon No	00
Sayfa No	1/1

AMATÖR SPOR KULÜPLERDE FUTBOL OYNAYAN SPORCULARIN FAİR PLAY ANLAYIŞLARININ İNCELENMESİ

Tezin Kabul Ediliş Tarihi: 17.06.2019

Jüri Üyeleri (Unvanı, Adı Soyadı)

Başkan : Prof. Dr. Hamdi PEPE

Üye : Doç. Dr. Selahattin AKPINAR

Üye : Doç. Dr. Mehmet DALKILIÇ

İmzası

Bu tez, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun 30.05.2019 tarihli ve 24/306 sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Enstitü Müdürü: Doç. Dr. İdris Nebi UYSAL

Hazırlayan

Kalite Sistem Onayı

ÖNSÖZ

Amatör futbolcuların Fair Play düzeylerini ölçmek amacıyla yaptığım bu çalışmada, değerli görüşlerini ve desteğini benden esirgemeyen, sabırlı tutumuyla motivasyonumu yükselten, deneyim ve bilgi birikimi ile bana yol gösteren, benim her zaman olumlu yönde ilerlememe destek olan değerli tez danışmanım Doç. Dr. Selahattin AKPINAR' a, çalışmam boyunca bana yol gösteren, ihtiyacım olduğu her anda benden desteğini esirgemeyen değerli hocam Doç. Dr. Murat TEKİN' e teşekkürlerimi sunmayı borç bilirim.

Lisans hayatımda kazanmış olduğum en özel insanlardan biri olan ve bu yolda yürümemde benden desteğini esirgemeyen, zor zamanlarımda bana yardımcı olan, tezimin her aşamasında bana destek olan can yoldaşım Kübra YAĞAN' a, eğitim hayatım boyunca yanımda olan hüznü ve sevinci paylaştığımız kardeşim Cafer Can ATÇEKEN' e ve çocukluğumdan beri ayrılmadığım yaşantımın her anında benimle beraber olan, yaşamımdaki bütün zorluklara beraber göğüs gerdiğim, kardeşlerim Yüksel KÜÇÜKATÇEKEN ve Asya KÜÇÜKATÇEKEN' e teşekkür ederim. Ayrıca tezimin her aşamasında bana büyük katkıları olan değerli arkadaşım Mehmet Ali HOROZOĞLU' na teşekkür ederim.

Son olarak beni bu günlere getiren, eğitim-öğretim hayatım boyunca maddi ve manevi yardımlarını hiçbir şekilde benden esirgemeyen her sıkıntıda yanımda olan aileme annem Ayşe KÜÇÜKATÇEKEN ve babam Mehmet KÜÇÜKATÇEKEN' e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Vahit KÜÇÜKATÇEKEN

Haziran, 2019

ÖZET

Amatör Kulüplerde Futbol Oynayan Sporcuların Fair Play Anlayışlarının İncelenmesi

Bu çalışma; Karaman ilinde amatör kulüplerde futbol oynayan sporcuların fair play anlayış düzeylerinin incelemerek demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini Karaman ilinde amatör spor kulüplerinde futbol oynayan sporcular oluşturmaktadır. Amatör futbolculardan 219 kişiye anket uygulanmıştır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ve Vallerand, Briere, Blanchard ve Provencher tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlaması Sezen-Balçıkanlı tarafından yapılan Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde One Sample Kolmogorov-Smirnov testi sonucunda dağılımın nonparametrik olması münasebetiyle Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır.

Araştırmanın sonucunda, araştırmaya katılan amatör futbolcuların fair play anlayışlarının toplam puan ve alt boyutların sosyal norm, kurallar ve yönetime saygı, sorumluluk ve rakibe saygı puan ortalamalarında da yüksek düzeyde fair play anlayışına sahip oldukları ve demografik özelliklerin bazılarında anlamlı bir fark bulunamazken bazılarında da anlamlı bir fark bulunduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fair Play, Amatör, Sporcu.

ABSTRACT

Scrutiny On The Understanding Of Fairplay In The Sportspeople Playing Football In Amateur Clubs

This study has been conducted to scrutinize the levels of understanding of fairplay in the sportspeople playing football in amateur clubs in the province of Karaman and determine whether their understanding of fairplay differentiates in line with the demographic properties or not.

The population of the study is constituted by the sportspeople playing football in amateur clubs in the province of Karaman. A questionnaire was applied to 219 amateur footballers. The personal information form developed by the researcher, the Multidimensional Sportspersonship Orientations Scale developed by Vallerand, Briere, Blanchard, and Provencher and adapted to Turkish by Sezen-Balçıkanlı Doğan (2010), and the Self-confidence Scale developed by Akın (2007) were used for the study to achieve its objective. In the analysis of the data, Mann-Whitney U and Kruskal-Wallis tests were conducted as the distribution upon the One Sample Kolmogorov-Smirnov test appeared as nonparametric

In conclusion of the study, it was determined that the amateur footballers taking part in it had high-level understanding of fairplay in the score averages of the total points and the points of the subcategories of respect for social norms, rules, and administration; responsibility; and respect for the opponent; and that while no significant difference was apparent in some of the demographic properties, significant differences were observed in some others.

Keywords: Fair Play, Amateur, Sportspeople.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLolar LİSTESİ	vi
GİRİŞ.....	1
İ.BÖLÜM	4
GENEL BİLGİLER.....	4
I.1. Fair Play.....	4
I.1.1.Fair Play’in Tanımı	4
I.1.2.Fair Play’in Tarihçesi	7
I.1.2.1.Antik Çağda Fair Play	8
I.1.2.2.Orta Çağda Fair Play	11
I.1.2.3.Yeni Çağda Fair Play	12
I.1.3.Türkiye’de Fair Play’in Gelişimi	12
I.1.4.Sporda Fair Play	15
I.1.5.Yarışma Sporlarının Ahlaksal Amacı.....	16
I.1.6.Futbol ve Fair Play	17
I.1.7.Spor Kulüpleri ve Fair Play.....	19
I.1.8.Fair Play’in İnsani Ve Toplumsal Boyutu.....	20
I.1.9.Sporcuların Sorumlulukları	20
I.1.10.Antrenörlerin Sorumlulukları	23

I.1.11.Yöneticilerin Sorumlulukları.....	24
I.1.12.Medya Mensuplarının Sorumlulukları	25
I.1.13.Hakemlerin Sorumlulukları	26
I.1.14. Seyirci ve Taraftar Sorumlulukları.....	26
I.1.15.Fair Play İlkeleri	27
I.1.16. Fair Play Davranışları.....	28
II BÖLÜM	29
MATERYAL YÖNTEM.....	29
II.1.Araştırmanın Modeli	29
II.2.Evren ve Örneklem.....	29
II.3.Verilerin Toplanması.....	30
II.4.Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği (MSOS)	30
III. BÖLÜM (BULGULAR)	31
III.1 Araştırma Grubunun Kişisel Özellikleri	31
III.2. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeğine Ait Bulgular.....	38
IV. BÖLÜM	71
SONUÇ VE TARTIŞMA.....	71
IV.1. Tartışma	71
KAYNAKÇA	800
EKLER	85
Ek-1. Kişisel Bilgi Formu	85
ÖZGEÇMİŞ.....	89

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1:	Araştırmacıların Yaş Değişkenine Göre Dağılımları	31
Tablo 2:	Araştırmacıların Kaç Yıldır Forma Giydikleri Değişkenlerine Göre Dağılımları	31
Tablo 3:	Araştırmacıların Oynadıkları Mevki Değişkenine Göre Dağılımları	32
Tablo 4:	Araştırmacıların Spora Başlama Yaşı Değişkenine Göre Dağılımları	32
Tablo 5:	Araştırmacıların Eğitim Durumu Değişkenine Göre Dağılımları	33
Tablo 6:	Araştırmacıların Futbol Oynama Yılı Değişkenine Göre Dağılımları	33
Tablo 7:	Araştırmacıların Kaç Takımda Oynadıkları Değişkenine Göre Dağılımları	34
Tablo 8:	Araştırmacıların Yaşamlarının Büyük Kısımının Geçtiği Yer Değişkenine Göre Dağılımları	35
Tablo 9:	Araştırmacıların Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Dağılımları	35
Tablo 10:	Araştırmacıların Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Dağılımları;	36
Tablo 11:	Araştırmacıların Kulüplerinin Bulundukları Yer Değişkenine Göre Dağılımları	36
Tablo 12:	Amatör Futbolcuların Fair Play düzeylerini gösteren One-Sample Kolmogorov-Smirnov Testi	37
Tablo 13:	Araştırmacıların Genel Olarak Fair Play Anlayış Düzeyleri Toplam Puan ve alt Boyutlarına İlişkin Bulguları	38
Tablo 14:	Amatör Futbolcuların Yaş Değişkenlerine Göre Fair Play Anlayışlarını Gösteren Kuruskal Waller Test Sonuçları	40
Tablo 15:	Amatör Futbolcuların Kaç Yıldır Forma Giydikleri Değişkenlerine Göre Fair Play Anlayışlarını Gösteren Kuruskal Waller Test Sonuçları	43

Tablo 16: Amatör Futbolcuların Oynadıkları Mevkilere Göre Fair Play anlayışlarını gösteren Kuruskal Waller test sonuçları;.....	46
Tablo 17: Amatör Futbolcuların Spora başlama yaşı değişkenlerine göre Fair Play anlayışlarını gösteren Kuruskal Waller test sonuçları.....	48
Tablo 18: Amatör Futbolcuların Eğitim düzeylerine göre Fair Play anlayışlarını gösteren Kuruskal Waller test sonuçları;.....	51
Tablo 19: Amatör futbolcuların futbol oynama yılları değişkenine göre Amatör Futbolcuların Fair Play anlayışlarını gösteren Kuruskal Waller test sonuçları.....	54
Tablo 20: Amatör Futbolcuların farklı kulüplerde oynadıkları yıl değişkenine göre Fair Play anlayışlarını gösteren Kuruskal Waller test sonuçları	57
Tablo 21: Amatör Futbolcuların Yaşamlarının Büyük Bir Kısımının Geçtiği Yer Değişkenine göre Fair Play anlayışlarını gösteren Kuruskal Waller test sonuçları.....	60
Tablo 22: Amatör Futbolcuların Anne Eğitim değişkenine göre Fair Play anlayışlarını gösteren Kuruskal Waller test sonuçları	63
Tablo 23: Amatör Futbolcuların Baba Eğitim değişkenine göre Fair Play anlayışlarını gösteren Kuruskal Waller test sonuçları	66
Tablo 24: Amatör Futbolcuların oynamış oldukları yerleşim birimine göre Fair Play anlayışlarını gösteren Mann Whitney U test sonuçları;.....	69

GİRİŞ

Spor, bireylerin sınırlı dünyalarından sıyrılarak başka ortamlarda, farklı kişiler, inançlar ve düşüncelerden insanlarla diyalog halinde olmasını, etkileşimde bulunmasını sağlamaktadır. Bu açıdan sporun yeni dostluklara zemin hazırladığı, bu dostlukların sağlamlaştırdığı ve sosyal kaynaşmaya katkıda bulunduğu söylenebilir. Spor, bazı fiziksel etkinlikler bütünü olarak değerlendirilmesinin yanı sıra, insanlara bireysel ve sosyal kimlik ve takım üyeliği duygusu vermesi ile bireyin sosyallik kazanmasına katkıda bulunan bir olgu olarak da ele alınmaktadır. Sporun sadece birtakım fiziksel aktivitelerin tümü olarak düşünülmemesi, diğer taraftan bireyin sosyal, duygusal ve toplumsal yönden de gelişmesi için çok önemli bir sosyal olgu olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Sporun insan kişiliği üzerindeki etkileri dikkate alındığında, insanların kişilik gelişimleri yönünden ne derece önemli olduğu görülmektedir. Bu yönü ile spor, bireyin kısıtlı dünyasından ayrılarak değişik ortamlarda, farklı düşüncelere sahip insanlarla diyalog içinde bulunmasını ve onlardan etkilenmesini sağlayarak kendini geliştirmesinde önemli bir yer tutmaktadır. Sporda amaç, bireyin beden ve ruh sağlığını geliştirmek, kişiliğin oluşumuna yardımcı olmak, kişiler, toplumlar ve uluslar arasında kaynaşma sağlayabilmek, bireyin mücadele gücünü arttırarak rekabet ortamında iyi mücadele edebilmesini sağlayabilmek, bunu gerçekleştirirken yaptığı işten heyecan duyabilmek ve dolayısıyla yarışmada kazanmaktır (Elik, 2017; 1).

Yarışmacıların, rekabet gereği zor durumlarla karşılaşsalar dahi yarışma kurallarına sadık kalmaları, kuralların dışına çıkarak kurnaz bir şekilde rakibi alt etmemeleri, rakip sporcuyla bir düşman gibi değil kendisi gibi kazanma amacı güden bir sporcu olarak görmeleri ve ona değer vermeleri de sporda göz önünde bulundurulması gereken unsurlardandır.

Sporda centilmenliğin en çok gerektiği yer yarışma ya da karşılaşma sporlarıdır. Spor, bireyin kurallar uyarınca hem tüm gücüyle mücadele edeceği hem de rakibine saygı duyacağı, değer vereceği bir etkinliktir. Eğer değilse orada spor adı altında sadece kavgadan ve düşmanlıktan söz edilebilir. Karşılıklı mücadele, sporcuların kurallar çerçevesinde en iyi performanslarını ortaya koyarak başarı sağlamalarını içermektedir. Kurallar sayesinde yarışmacılar birbirlerini düşman olarak tehdit etmez, birbirlerinin kabiliyetlerine saygı duyarlar. Birbirlerine zarar vererek değil çok çalışarak mücadele edeler. Sporu izlemeye ve bizzat uygulamaya değer kılan bu duygulardır. Bir sporcunun rakibini yanlışlıkla yere düşürdükten sonra ona elini uzatıp iyi olup olmadığını sorması, antrenörlerin zaman çalmaya yönelik hareketleri yapmamaları için oyuncularını uyarması, sporcuların yanlış çalınan düdüklere düzeltmeleri, sporcuların rakibin güvenliğini ve sağlığını düşünerek davranmaları, kurallara katı bir şekilde uyulması sportmence davranışların örnekleri olarak sayılabilir (Elik, 2017; 2).

Futbol 21. yüzyıl itibariyle 200'den fazla ülkede milyonlarca lisanslı sporcu tarafından oynanan, dünyanın en popüler spor dallarından biridir. On birer oyunculuk iki ayrı futbolcu grubu tarafından kendine özgü bir topla oynanan, belirli bir oyun alanı içerisinde kazanma amacı olan takım oyunudur (Özgür, 2018: 6).

21.yüzyıla girerken dünya sporunda şu ki 2 kelime en ön sırayı aldı: Fair Play. Türkçenin gücüne güvenerek Fair Play' i kısaca "çelebilik" olarak tanımlamak yerinde olur. Fair Play sporda centilmenlik olayıdır. Spor yarışmalarında kişilerin kendi egoizmlerini aşarak, özveriyle ödünde bulunma ve doğrudan yana olma becerisidir (Arıpınar, Donuk,2011:29).

Fair Play kelimesinin bir birleşik sözcük olan "fairness" ten türetildiğini söyleyebiliriz. Düzgün, kurallara uygun, oyun kuralları içinde kavranmayan fakat

bireyin spor yapanları göz önünde bulundurup, gereksinime iten bir onur olarak duyup, kabul ettiği, sözcüklerle dile getirilemeyen eşit görme isteği olarak kullanılmaktadır. Fairness sözcüğü ise girilen uğraşta dürüst davranmak, hak gözeterek eylemek, şövalyece, mertçe, insana yaraşır biçimde yaşamak anlamına gelmektedir. Bu biçimiyle kavram İngiltere’de 19.yy,ın başlarında Gentleman’ın bir belirgin niteliği idi. Gentleman (Çelebi Efendi kişi) ise yalnızca sporda değil, yaşamın her bağlamında Fairness’i gözetmek zorundaydı. Fairness’in günlük kent yaşamında, ticaret ilişkilerinde kullanımı ise uzlaşma, sözleşme ve anlaşmalara uymak alınan kararlardan sapmamak biçimindeydi. Kavrama daha geriye giderek baktığımızda, Antik Çağda, Grekçede “dike” olarak “adettlilik” anlamında, protagoras Felsefesinde yine “ahlaklılığın ilkesi” düzeyinde rastlarız. Aynı bağlamda Platon’un devlet felsefesinde, Aristoteles’ in ahlak anlayışında “kendine egemen olma” olarak kullanılır. Spor bağlamında “Fair, oyunu düzenleyen kuralların üstünde bulunan fakat oyuna içkin ve onun güzellik pırıltısından doğan bir kuraldır”. Fair Play, oyun kuralları içinde kavranamayan, fakat bireyin spor yapanları göz önünde bulundurup, onurlu bir gereksinme, bir onur duyup kabul ettiği, sözcüklerle dile getirilmeyen, fakat orada, bütün oldukları koşullarda eşit görme isteğidir (Arıpınar ,Donuk,2011:31).

Fair-play, -hakça, dürüst oyun -kurallara uyumlu, rakibe saygılı olmak, haksız avantajları kabul etmemek, rakibin kazanmış olduğu haksız dezavantajlardan yararlanmamak ve en önemlisi rakibi yenmekten değil de rakiple beraber oynadığı oyundan zevk almak, rakibinin attığı gollerin de güzelliğini takdir etmek anlamına gelmektedir (Pehlivan, 2004, Akt. Teke, 2018: 15).

I.BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

I.1. Fair Play

I.1.1.Fair Play'in Tanımı

Fair Play'in tarihine doğru bir yolculuğa çıktığımızda kendimizi 18.yüzyıl İngiltere'sinde buluyoruz o zamanlar da Fair Play Türkçe karşılığı okul sporları olarak karşımıza çıkıyor. İngilizce kökenli olan Fair Play kavramının yapılan araştırmalar sonucunda içinde hak gözeterek, şövalyece, mertçe, insana yaraşır biçimde yaşamak anlamına gelen Fairness kelimesini barındırmakta olduğu görülmektedir. İlk olarak İngiliz dilinde şekillenmeye başlayan Fair Play kavramı ve kapsadığı anlamın şekillenmesi uzun bir sürece yayılmıştır. Aslında Fair Play kelimesinin biraz daha doğum yıllarına gidecek olursak kendimizi William Shakespeare ile burun buruna bulabiliriz. William Shakespeare'in 16. yüzyıl sonlarında Fair Play kavramını tamamen genel bir kullanımla "fırsat eşitliğini korumak", "Şövalyece düşünüş tarzını göstermek" anlamında kullandığını görmek mümkün. Spor diline ise 18. yüzyılda muhtemelen zar oyunu ile girdiği düşünülmektedir (Yıldiran, 1992: 175).

Erdemli ise İngiltere'nin bir ada ülkesi olmasından ve ekonomisinin de denizaygırı ticarete dayalı olmasından dolayı Fair Play in ortaya çıkışını ticarete bağlamıştır. O zamanlar yapılan ticaretlerde tüccarların uygulanan kurallara uymaları yani dürüst olmaları son derece önem teşkil etmekteydi ve söz konusu durum için kullanılan kavram da fair playdi (Erdemli, 2008 Akt. Topan, 2011: 32).

Fair Play , rakibe karşı galip gelmekten daha çok rakip ile oynanan oyundan haz almaya dayalı, hakça, dürüst oyun, kurallara uyumlu, rakibe saygılı olma, haksız avantajları kabul etmeme gibi kişiyi diğer bireylerden ayıran bazı özelliklerin farkına varılarak hareket edilmesi, rakibin kazanmış olduğu haksız dezavantajları kendine yönelik avantaja dönüştürmeme ve en önemlisi rakibin oyun içerisinde yakalamış olduğu başarıyı takdir etme duygusudur (Pehlivan, 2004 Akt; Teke, 2018: 15).

Spor içinde, eşitlik, disiplin, haz, hak, hukuk, barış, hoşgörü, sevgi ve saygı gibi insanın karakterine yakışan ve insanı diğer bireylerden ayıran özellikleri içinde barındırmasının dışından insan yaşantısında önemli bir yere sahip olan ve genelde daha ağır basan hüznün, keder, stres gibi yine insan yaşamında önemli olan kavramları içinde barındırdığı için bireylerin hayat mücadelelerini devam ettirdikleri sürece onların hayatlarını önemli ölçüde etkileyen bir kavram olarak varlığını devam ettirmektedir. Fair Play kavramının temelinde ise her şeyden önce insan onuruna gösterilen saygının varlığına vurgu yapılmış, spor dallarının her seviyesinde ve her çeşidinde daima hakkı gözeten ve oynanan oyunlarının dürüstçe oynanması gerektiğini kendine bir ahlak ilkesi olarak edinen bir kavram olarak kendini bizlere kabul ettirmiştir (Pehlivan, 2004, Akt; Bozdemir, 2017: 51).

İnsanların ortak bir yaşam alanında, birbirleriyle uyum içinde yaşaması oldukça zordur. Bu nedenle kişilerin sorumluluklarını bilerek ve diğer insanlara karşı ahlaklı davranışlar sergileyerek fedakarlıklarda bulunması gerekmektedir. Başarı eğer sporun özüne uygun olacak şekilde gelişirse ahlaki boyut içinde kalabilir. Sporun özüne göre gelişme ise, sporcunun kendi fiziksel gücünü bilmesi, bu gücü zamanla daha yüksek kapasiteye ulaştırmak için sorumluluklarının bilincinde olarak çalışması, aynı zamanda spor ahlakını sportif başarılar uğruna gözardı etmemesidir. Çünkü sportmen

bir sporcu olmak, özveri kavramını benimsemiş, kaideleri hayatının temel taşı konumuna getirecek şekilde özümsemiş bir kişilik anlamına gelmektedir (Öngel, 1997, Akt; Topan, 2011: 33).

Fair play dediğimiz kavram sadece sporcu tutumlarını kapsayan bir davranış şekli olmamakla beraber müsabaka öncesi ve sonrasında açıklamalarda bulunan kulüp yöneticileri, müsabakayı yönetmekle görevli olan hakemler, müsabaka esnasında sahada yer alan antrenörler ve teknik heyet, son olarak ve en önemlisi müsabakayı seyreden ve taraf olan sporseverler de müsabaka öncesi ve sonrası fair play kavramına uygun davranışlar sergilemelidirler. Hatasız olan yalnız Tanrıdır. Hatasını gören ve söyleyen sporcular ise Tanrı'ya bir adım daha yaklaşmış olur (Arpınar, 2004: 30)

1974 yılında Uluslararası Fair-Play komisyonunca hazırlanan fair-play kavramının içeriği hakkındaki deklarasyon tüm ülkelere ve spor örgütlerine gönderilmiştir. Bu deklarasyonda fair-play “kendine, takım arkadaşlarına, rakip tarafa, hakemlere, izleyicilere ve kamuoyuna karşı saygıya dayanan bir davranış” olarak açıklanmıştır. Bu görüşte, “hangi koşulda olursa olsun galibiyet, başarılı olmak reddedilmelidir” ilkesi belirtilmektedir (Sahin, 1998, Akt; Kaya, 2011: 28).

Fair-Play genel olarak üç anlam üzerinden şekillenmiştir. ilk olarak “iyi oyun” anlamına gelecek biçimde kullanılmıştır. Sonra “iyi oyunu ortaya koyacak ruh hali ve sporcuya yakışan davranış kalıbı” olarak değerlendirilmiştir. Daha sonraları “iyi oyunun ortaya çıkması için oyuna katılan unsurların yerine getirmek zorunda oldukları davranış ve tutumların tümü” olarak değerlendirilmiştir. Fransa da ilerleyen zamanlarda spor, oyun alanlarında ve sosyal yaşantıda “genel dürüstlüğü” ifade edecek biçimde kullanılmaya başlanmıştır (Erdemli, 1992, Akt; Kaya, 2011: 29).

I.1.2.Fair Play'in Tarihçesi

Sporda fair play kavramının tarihsel kökenleri, Antik Çağ Olimpiyat Oyunları, Orta Çağ Şövalye Turnuvaları ve 19.yüzyıl İngiltere'sinin sosyo-kültürel yapısı; özellikle yatılı kolejlerde (Puplik School), amatör kurallar ve sosyal sınıflar içerisinde bu kavramın kendine bir anlam bulduğu görülmektedir. Günümüzdeki anlamıyla fair play kavramının, genellikle 19. yüzyılda İngiltere'de ortaya çıktığı ileri sürülmektedir (Yıldıran, 1992, Akt; Bozdemir, 2017: 52).

Antik Çağda spor denildiği zaman akla ilk gelen Klasik Olimpiyatlardır. Oysa Klasik Olimpiyatlar o dönemde düzenlenen ve “Oyun” a da dayanan şenliklerden yalnızca, fakat en etkili olanıdır. Spor şenlikleri yalnızca sporla sınırlı değildi. Sporun yanında felsefe tartışmaları, sanat etkinlikleri de sürer, ayrıca pazar ve panayırlarda ticari ilişkiler yoğunlaşırdı (Erdemli, 2008, Akt; Topan, 2011: 35). Olimpiyatlara artan ilgi sonucunda, belli bir dönem sonrası siteler, yarışmacılarına başarı elde etmelerini sağlamak için maddi olarak bir teşvik kullanmaya ve yapmış oldukları teşviğin miktarını arttırmaya başlamışlardır. Şampiyon olan sporcuya sitelerin hazırlamış oldukları büyük törenler ve değişik şekillerde ödül sağlamaları, bozulmaya sebebiyet vermiştir. Maddi bir şekilde ödüllendirilen sporcular manevi değeri olan kutsal çelenk için çabalamak yerine, kendilerine verilecek büyük ödüller için yarışmalara katılmaya başlamışlardır (Alpman, 1972, Akt; Topan, 2011: 35). Önemli olan akıp giden değil, akıp gidenin gerisinde, asıl olanın fark edilebilmesi, ona değin kısa süreli de olsa bir yaşamın sağlanabilmesiydi. Bu nedenle sportif etkinlik gibi, oyunları düzenleyen kuralların da olabildiğince katı, olabildiğince hoşgörüsüz bir şekilde düzenlendiği görülmektedir (Erdemli, 2008, Akt; Topan, 2011: 35).

Eski Türklerde cirit sporunda, oyun bittikten sonra oyuncular alanda yeniden karşılıklı olarak dizilir hakem kurulunda bulunan bir görevli öne doğru gelerek, günün anlamını belirtir, oyun esnasında görülen eksiklikleri, yanlış tutum ve hareketleri anlatır, olumlu hareket sergileyenleri över, üstün olan sporcu veya sporcuları ve puanları açıklar. Ayrıca günün başarılı ciritçisini bildirir ve oyuncuları tebrik ederdi (Yıldız, 1979: 34).

Rönesans sonrasında bütün Avrupa’da, özellikle 17.yy ile birlikte yoğun bir eğitim kaygısı başlamıştır. Felsefi gelişmelerin arttığı farklı dünya görüşlerine ve yaşam anlayışlarına uygun insan profili sağlama sorunu eğitimdeki anlayışları da yoğunlaştırmıştır (Erdemli, 1996, Akt; Kaya, 2011: 31).

İngiltere’de önceleri soylu sınıfının kendilerine yakıştırdıkları centilman kavramına oyun kurallarına ve rakip takıma saygı duymayı gerektiren bir metafor olarak Fair-Play eklendi. Bu kavram 19. yy başlarında İngiliz okullarında ve okullar arasındaki sportif müsabakalarda ortaya çıkmıştır. Okul sporu bağlamında ortaya çıkmış olması tamamen tesadüf değildir. Amaçları İngiltere’nin Erdemli İnsan’ ı yetiştirme isteğinin bir sonucudur. Çünkü ancak genç bir İngiliz okuldayken sınıflar ve okullar arası yarışmalarda bütün gücüyle takımında yarışmayı ve belli bir amaç için mücadele etmeyi öğrenir, kendisinden üstün başarı beklenmeyen bir birey haline gelirdi (Alpman, 1972, Akt; Kaya, 2011: 32).

I.1.2.1.Antik Çağ’da Fair Play

Antik Yunan Olimpiyatlarında sporculardan, mağlubiyet yaşandığında rakibin üstünlüğünü kabul edebilecek, aralarındaki sportmenlik ruhunu benimseyecek davranışlar beklenilmektedir (Godin, 1994, Akt; Teke, 2018: 16).

Eski Yunanistan'da yarışmalar için uygulanan kurallar sınıflandırmasına baktığımızda, ilk ve en kolay olanın rekabetçi olaylar için konulan kurallar olduğunu görüyoruz. Bu kuralların tümü bilinmemekle beraber edebi bir metinde milattan önce 480 senesinde koşu yarışmalarında hatalı çıkış yapanlara kırbaç cezası verildiğine değinilmiştir. Olympia'daki oyunlar esnasında sergilenecek davranışlar ise ikinci tür kuralları kapsamaktadır. Aslında ikinci tür kurallar bir nevi yemin törenine benzemektedir. İlk esnada sporcular, sporcuların babaları, erkek kardeşleri ve antrenörleri hep beraber olimpiyat oyunları boyunca hiçbir hatalı davranışta bulunmayacaklarına dair yemin ederler. Ardından sporcular on ay boyunca eğitim yaptıklarına dair yemin ederler. Son olarak da müsabakaları inceleyenler hile yapmaksızın karar vereceklerine ve verdikleri kararlar hakkındaki bilgileri saklı tutacaklarına dair yemin etmektedirler. Yeminler alanı açık bir şekilde kural ihlallerinin zor fark edildiği durumları kapsamaktadır. Her şeyi gören bir Tanrı olduğuna dair inanç bu cezanın etkililiği bakımından oldukça önemli görülmektedir. Fakat buna rağmen bu dönemlerde rüşvet olduğu da bilinmektedir. Yarışmalara katılmanın ilk şartı olan özgür bir Yunanlı olmak, evli bir çift tarafından dünyaya gelmiş ve hiçbir suç işlememiş olmak şartları üçüncü tür kurallarla ilgilidir (Heinemann,1979, Akt; Sezen-Balçıkınlı, 2009: 10).

Olimpizm ile güçlü bir bağa sahip olan şeref, asalet, kendine ve başkalarına saygı Modern Olimpiyat Oyunlarının babası olarak bilinen Fransız Pierre de Coubertin tarafından oyunlara dahil edildi (Godin, 1994: 4; Akt; Topan, 2011: 37).

Sporun barışçıl amaçlarla kullanılmasına dair ilk adım 1896'da ilk modern olimpiyat oyunlarının düzenlenmesi ve her ulusun bu oyunlarda yer almasına fırsat vererek atılmıştır. Her spor branşında Avrupa ve Dünya çapında yarışmalar ve

olimpiyatlar bu olimpiyat oyunundan sonra düzenlenmeye başlamıştır. Böylece spor sayesinde ulusları birbirine kırdıran düşmanlıklar yerini birbirine dost olmayı sağlayan yakınlaşmalar bırakmıştır (İşcan, 1988: 26, Akt; Topan, 2011: 37).

Antik Çağ'da fair-play kavramının var olup olmadığı konusunda dönemin en önemli oyunu olan olimpiyat oyunlarına katılan oyuncuların 'kazanma hırsı veya baskısı' altındaki sporcuların davranışlarından yola çıkarak fikir sahibi olmak mümkün gibi görünse de, ilgili zaman dilimi içinde yer alan Antik Yunan Klasik Çağı'nın birçok çağa esin kaynağı olan eğitim sisteminin hedeflediği ideal insan tipinin araştırılması bütünün kavranmasında kolaylık sağlayabilecektir .

Antik Çağ'da fair play anlayışının var olup olmadığı konusunda dönemin mükemmel periyodik oyunlarından en önemli ve anlamlısı olan olimpiyat oyunlarına katılan "kazanma hırsı veya baskısı" altındaki sporcuların davranışlarına bakarak fikir sahibi olmak mümkün görünse de, ilgili zaman dilimi için de kalan Antik Yunan Klasik Çağının, kendinden çok sonraki devirlere dahi esin kaynağı olabilen eğitim sisteminin araçlarının ve hedeflediği ideal insan tipinin irdelenmesi, bütünün kavranmasında kolaylık sağlayabilecektir . Dolayısıyla iki başlık altında ele alınacak olan bu bölümde, öncelikle sporda fair play anlayışına taban oluşturabilecek nitelikleri geliştirmeye yönelik izler taşıdığı düşünülen Antik Çağ ideal insan anlayışının ve buna yönelik cabaların mahiyeti kısaca ortaya konulmaya çalışılacak, sonra da antik olimpiyat oyunlarında söz konusu olan çeşitli davranış biçimleri günümüz fair play anlayışı çerçevesinde değerlendirilecektir (Yıldıran; 2011: 21).

I.1.2.2.Orta Çağda Fair Play

Orta Çağ dilinde fair play kelimesi henüz mevcut değilken 1467 İngiliz turnuva kurallarına bakıldığında karşımıza fair play kelimesinin yerine foul play kelimesinin kullanıldığını görmekteyiz. Fair play in ortaya ilk çıkış hikayesine bakacak olduğumuzda tanımında da bahsettiğimiz üzere 16. Yüzyılın sonunda o dönemlerin ünlü yazar William Shakspeare'in eserlerinde fair play kelimesine rastlanmaktadır (Stornes T, Ommundsen Y. 2004, Akt; Sezen-Balçıkanlı, 2009: 12).

Orta Çağ'da fair play kelimesinin hafızalarda yer edinmesi ve kullanılmasında en önemli sayılabilecek etken Fair Play kavramının şövalyelik ile yorumlanması olmuştur. Orta Çağ şövalye turnuvalarına bakacak olduğumuzda tam anlamı ile Fair Play kelimesi gündemde olmamasına rağmen fair Play düşüncesinin oldukça yaygın olduğu görülmektedir. Burada şövalyelik ile Fair Play arasında bağ kurmamızı sağlayan en önemli anahtarımız o dönemlerde fair kelimesinin yerine şövalyece kelimesinin kullanılmasıdır (Stornes T, Ommundsen Y. 2004, Akt; Sezen-Balçıkanlı, 2009: 12).

Fakat Şövalyelik ile fair-play arasında, haksız bir şekilde elde edilen avantajlardan kaçınma, rakibe duyulan saygı ve tamamen onurlu mücadele gibi tüm bu ortak kullanım alanlarına rağmen Orta Çağ turnuvalarına katılan seyircilerin tamamen taraflı olması ve krallık gücünün bir gösteri arenasının olmasından dolayı turnuvalarda takımlarının fırsat eşitliklerinin ön planda olması gerekirken Fair Play ruhuna aykırı olan grup menfaatleri ve buna bağlı olarak saygınlıktan ve rakibe duyulan saygıdan tamamen uzak gösteriş ön planda tutulduğundan Fair Play ruhuna aykırı olan keskin yönler vardır (Yıldıran, 1992 ,Akt;Teke,2018:17).

I.1.2.3.Yeni Çağda Fair Play

Esas olarak dar gelirlilerin eğitimi için düşünülen yatılı okullar, 18. yüzyıl süresince sadece aristokrat sınıfa ait çocukların devam ettiği eğitim kurumları haline gelmiş ve yetersiz sayıdaki öğretmenleri, sağlıksız okul binaları, ilkel barındırmaları, disiplinsiz öğrencileriyle de yozlaşmış amacından uzaklaşmıştır (Yıldıran İ. 1992: 174-179).

Ancak daha sonraları eğitime olan ilgi artmakta ve okullarda yeni yöntemler uygulanmaya başlamaktadır. Thomas Arnold, müdürlüğünü yaptığı Rugby Kolejinde ilk önce öğrencilerin çağa uygun düşmeyen geleneklerini, tutum ve davranışlarını değiştirmeye çalışmaktadır. Eğitiminin hedefi genç Hristiyan centilmen yetiştirmek olan Arnold, bunun için dine ağırlık verir, spora karşı kişisel bir ilgi duymamakla birlikte öğrencilerini spor sayesinde Hristiyanlaştırmayı umarak onları futbol, kriket gibi oyunlara teşvik etmektedir. Oyun esnasında da öğretmenleri centilmen davranışlarda bulunmayan öğrencileri uyarmaları için görevlendirmektedir. Uppingham okulunun müdürlüğünü yapan Edward Thring ise Arnold'ın aksine öğrencilerin pratik hayata uyumunu sağlamayı amaçlamaktadır. Karakter eğitiminde sporun önemine inanarak spor ve jimnastiği ders programına alarak ilk jimnastik salonunu tesis ettirir (Vallerand RJ ve diğ. 1997Akt; Sezen-Balçıkınlı, 2009: 14).

I.1.3.Türkiye’de Fair Play’in Gelişimi

Spordan ticari ve siyasi beklentilerin 20. yüzyıl boyunca artarak devam etmesi, ahlaki beklentilerin ikinci plana itilmesine yol açmış ve amatör ruhun giderek güçlenen profesyonellik karşısında gerilemesine neden olmuştur. Bu süreçte fair play

anlayışı, eşit yarışma şartlarının ve fırsat eşitliğinin sağlanması ve korunması, sportif rakibe oyunun gerçekleşmesini sağlayan kendisiyle eşdeğer aktör olarak kıymet verilmesi ve onun fiziksel ve ruhsal dokunulmazlığına saygı gösterilmesi, haksız avantajlardan kaçınılması gibi yüksek insani kalitelere işaret eden bir düzeyden, sadece kurallara uymanın dahi erdemlilik olarak görüldüğü bir zemine oturtulmuştur (Yıldıran, 2005, Akt; Bozdemir, 2017: 53).

Uluslararası Olimpiyat Komitesi IOC, 1981 yılında Uluslararası Fair Play Konseyi CIFP'i tanıyıp onu bir kuruluşu olarak kabul etmesinden sonra Fair Play IOC'ye bağlı milli Olimpiyat komitelerince gündeme alındı. IOC'nin her komitede Fair Play'le ilgili bir komisyon kurulmasını tavsiye etmesine üzerine, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesinde bu konuda çalışmalara başlanmıştır. 17 Kasım 1981'de Turgut Atakol'un başkanlığında toplanan TMOK yönetim kurulu Fair Play komisyonunu tespit etmiştir. Bunlar Dr. Tarık Özer Engin, Avukat Merih Sezen ve Spor Yazarı Doğan Koloğlu, Olimpiyat madalyalı atlet Ruhi Sarıalp , Uluslararası boks hakemi Ahmed Cömert olarak onaylandılar. Komite Mayıs ayında Fair Play Ödülü olarak bir plaket ve diploma yapılmasına karar verdi. Yurt çapında araştırmalar yapan komite Türkiye'deki ilk ödülü 1982 yılında İzmir'de Balkan Yelken Şampiyonası'nda Yunanlı rakibi yanlış yola sapınca onu uyaran sağır ve dilsiz yelkenci Varol Hepağuşlar'a verdi. Fair Play çalışmalarını yürüten bu komite 1983 yılında büyük bir başarıya imza atmıştır. Konya Derbent sporun kalecisi ismet Karababa takımının küme düşmesi pahasına hakemin tereddütte kaldığı golü doğrulayarak Türkiye Fair Play Ödülüne değer görülürken; Bisikletçi Ömer Ali Erikçi de Akdeniz turunda vitesi arızalanan Yunan rakibine bisikletini vermesi ile Fair Play Ödülünü kazandı. ilk defa o yıl Türkiye CIFP Dünya Fair Play Ödülüne her iki sporcuyu da aday gösterdi. CIFP Konseyi ittifakla İsmet

Karababa'yı Fair Play'in en büyük (Baron Pierre de Coubertin) ödülüyle ödüllendirmiştir. Ömer Ali Erikçi de kutlama mektubu aldı. Paris'te yapılan törende İsmet Karababa'ya ödülü verildi. TMOK CİFP'e resmi üye oldu ve 1984 yılından itibaren aidat ödemeye başladı. 1985 yılından sonra Fair Play çalışmalarını genel sekreter yardımcısı Avukat Bülent Savcı yürüttü. Savcının vefatından sonra genel sekreter yardımcılığına gelen Türkay Peker Fair Play'den sorumlu oldu (Türkiye Fair Play Konseyi, Akt; Topan, 2011: 39).

1982 yılında Fair-Play ödülü için araştırma yapan komisyon 15 yaşında sağır ve dilsiz bir yelkencinin, Yunanlı rakibini ikaz ederek doğru yöne gitmesini sağladığını tespit etmiştir. Türkiye Fair-Play ödülü kazanan sporcularını 1983 yılında Uluslararası Fair-Play Komitesi'ne göndermeye başlamıştır. Bu bağlamda 1983 yılı Fair-Play bakımından Türkiye'nin ilk başarı yılıdır. Konya amatör 1. küme futbol takımlarından Derbentspor'un 23 yaşındaki kalecisi İsmet Karababa, topun kale çizgisini geçip geçmediği konusunda tereddüde düşen maçın hakemine, karşılaşmayı kaybetmek uğruna topun gol çizgisini geçtiğini söyleyerek Milli Fair-Play ödülünü kazanmıştır. Ülkemizde bu ödülü kazanan sporcumuz, Uluslararası Fair-Play Komisyonu ödülüne de aday gösterilmiş ve komisyon tarafından bu ödüle layık görülmüştür. Sporcumuz 1983 Fair-Play Trophy'si ödülünü Paris'te törenle almıştır (TMOK, 2002, Akt; Kaya, 2011: 32).

19. Yüzyıl ve öncesinde Türk spor aktivitelerinde fair playe ait davranışlar sergilenmektedir. Fair-play kavramının Türkçeye girmesiyle beraber aynı anlam taşıyan çeşitli sözcükler bulunmaktadır. Fair-play kavramı centilmenlik, sportmenlik veya efendilik kavramıyla ifade edilmektedir. Doğrudan fair-playe ilişkin ilk kaynak Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından çevirisi yaptırılarak 1994 yılında yayımlanan, "Sporda

Erdemlik-Fair-Play” adlı eserdir. Böylelikle fair-play kavramı Türkçeye “sporda erdemlik” olarak girmekle beraber sonraları “sportif erdem” kavramı benimsenmiştir (Yıldıran, 2002, Akt;Teke,2018:18).

I.1.4.Sporda Fair Play

Fair Play, futbol oyununu dürüstlük içinde oynama, rakibe sportmence davranma düşüncesinden hareketle, müsabakalara katılan kulüple, oyuncular, hakemler, teknik yönetici, öğretici, eğiticiler ve seyircilerin oyun veya her araştırma kurallarına riayet etmeleri, karşı takım oyuncularına, maçı yönetenlere, maçla ilgili diğer görevlilere, seyircilere, basın ve yayın temsilcilerine sportmence davranmaları ve bu konuda her türlü çabayı harcamaları, maçlara katılan herkesin, maçtan önce, maç sırasında ve maç sonrasında, maçın sorununa ve maçı yönetenlerin verdiği kararlara saygılı davranmaları Fair Play harekettir (TFF, 1999, Akt; Kotan, 2004: 49).

Mutlak başarıyı öngören ve bu yönde yoğun çaba sarf edilen günümüz performans sporlarında, başarıya ulaşmak için aldatıcı ve acımasız stratejiler geliştirilmektedir. Bu anlayışın belirgin kriteri, oyun içinde kurallara uygun olmayan davranışları hakeme fark ettirmeden yapmaktadır. Özellikle profesyonel alanda, sporcuların Fair Play kurallarına aykırı davranışlara yönelmeleri, bireysel ve toplumsal beklentilerin başarı çabasından kaynaklanmaktadır. Kamuoyu, taraftarlar, medya, sponsorlar, politik çevreler, doktor, kulüp, antrenör ve spor örgütü, sporcular üzerinde şiddetli bir baskı uygulamakta, bu da onları yalın faydacı başarı imkanlarını aramaya yönlendirmektedir (Yıldıran, 2002, Akt; Kotan, 2004: 49).

Fair Play, müsabakaya katılan sporcuların oyun kurallarına mutlak saygı göstermelerini gerektirdiği gibi, mutlak saygının ötesinde, özellikle müsabaka

sporlarının belirli bir ruh hali içinde sürdürülmesini de gerektirmektedir. Fair Play yalnızca müsabakaya katılan kişilerin görevi değildir. Oyuncular kadar antrenörler, hakemler, seyirciler ve müsabaka ile ilgilenen tüm görevlilerin, basın ve televizyon kurumlarının Fair Play kurallarına uygun olarak hareket etmeleri gerekmektedir (Fıratlı, 1998, Akt; Kotan, 2004: 50).

I.1.5.Yarışma Sporlarının Ahlaksal Amacı

Rekabetçi spor, katılımcıların psikolojik ve ahlaki gelişimleri için arkadaş olma durumu, arkadaşlığın kabulü ve kendine değer vermenin geliştirilebileceği, artırılabilir ve farklı bakış açılarının geliştirilebileceği bir durumu önermektedir. Sporun ayrıca takım arkadaşlarıyla iş birliği, uyum ve ahlaki çelişkilere çözüm bulmanın öğretilmesi için bir araç sağladığına inanılmaktadır. Sporun karakteri inşa ettiği yaklaşımı spor çevrelerince oldukça hâkim olmasına rağmen, rekabet içeren sporun karakter gelişimine olumsuz bir etkisi olduğunu bildiren kanıtlar da bulunmaktadır. Rekabet ahlaki problemler yaratabilmekte, prososyal (özgeci) davranışı azaltabilmekte ve antisosyal davranışı destekleyebilmektedir (Lemyre PN ve diğ., 2002, Akt; Sezen-Balçıkanlı, 2009: 18).

Yere düşen rakibe yardımcı olmak, eğer rakip oyuncu sakatlanırsa topu taca atmak, eğer rakip oyuncu malzemelerini unutmuşsa ona kendi malzemelerini ödünç vermek gibi davranışlar spordaki prososyal davranışları oluşturmaktadır. Antisosyal davranışlar ise, kasıtlı olarak faul yapmak, rakibi sakatlamak, hakemi aldatmak gibi davranışları içermektedir. Genç futbolcularda prososyal davranışların geliştirilmesi, anti sosyal davranışların azaltılmasına yönelik olarak yapılan bir araştırma sonucuna göre, prososyal davranışların gelişmesi için antrenörler, aileler ve spor psikologları genç

yaştaki futbolcuların görev ve sosyal algı yönelimine önem vermelidir. Antrenörler antrenman veya oyun süresince sporcularının beceri gelişimi üzerine odaklanarak takımında yer alan her sporcunun sarf ettiği çabayı görmeli ve oyuncular arasında iş birliğini sağlamalıdır. Ayrıca genç yaştaki sporcularında değer öğrenimi ve beceri gelişimi üzerinde durmalıdır. Çünkü, etik davranışlar doğuştan kazanılan davranışlar değildir sonradan öğrenilmektedir hiç kimse bir anda iyi karakterli olamaz ancak doğuştan bu kapasiteye sahiptir. Antrenörler sporcularına her türlü sportif durumda iyi ve kötü arasındaki farkı öğretmelidir. Bu durum bir antrenörün birinci sorumluluğu olmalıdır. Antrenörler, sporcularında her yaşta karakter gelişimini gerçekleştirebilirler (Brown, 2003, Akt; Sezen-Balçıkanlı, 2009: 19). Sosyal algı yönelimi, özellikle futbol branşında sporcuların birbirleri ile yapısal ilişkiler kurmasını sağlayarak arkadaşlık duygusunun gelişmesine olanak tanımaktadır. Antisosyal davranışları azaltabilmek için ise ego yönelimi ve sosyal statü yönelimi kontrol altında tutulmalıdır. Antrenör, takımda herkese eşit davranmalı takımın en iyi oyuncusuna ceza vermemek gibi taraflı davranışlarda bulunmamalı, herkes aynı cezayı almalıdır. Sonuç olarak, futbolculara görev ve sosyal yakınlık yönelimi aşılanırken, ego ve sosyal statü yönelimi kontrol altında tutulmalıdır (Sage ve diğ., 2007, Akt; Sezen-Balçıkanlı, 2009: 19).

I.1.6.Futbol ve Fair Play

Günümüzde, sporcu ne kadar profesyonel ise amacını da o kadar çok zafer kazanmak olarak belirlemektedir. Sonuçta Zafer elbette önemlidir ancak bunun yanında ekonomik ve diğer başka sonuçlar da önemli yer tutmaktadır. Sporcu kurallarını bu anlamda uygun gördüğü yerlerde ve uygun gördüğü şekilde bozmaktadır. Ulaşılmak istenen hedefi ise başarı ve zafer oluşturmaktadır. Bu bağlamda, sporcular birbirlerine

karşı centilmen değillerdir. Yarışma sporcularının hepsi kazanma hırsı için iş birliği yapmaktadır ve bu iş birliği bilinçsiz değildir (Heringer, 1995, Akt; Sezen-Balçıkanlı, 2009: 21).

Futbol, günümüzde dünyanın en çok ilgi gösterdiği spor branşıdır. Birçoğumuz için futbol oyununun çekiciliği eğlence sınırını ve taraftarlık tatminini aşmaz. Profesyonel futbolu, futboldan ayıran durum, oyunu oynamaktan çok kazanmayı düşünmek fikridir. Bu fikir, futbolun eğlenmek ve hoşça vakit geçirmek boyutunu göz ardı etmektedir. Bugünkü anlamda futbol oyununun spora dönüşmesinin en belirgin özelliklerinden biri de eğlence tarzında bir toplumsal olay iken, günümüzde büyük kitleleri peşinden koşturan bir sektör haline gelmiş olmasıdır. Bu rekabeti kazanmaya yönelik her türlü hazırlık yapılmaktadır. Futbol müsabakaları ulusal bir spor ve ulusal bir prestij haline gelmiştir. Eskilerde olduğu gibi zaman zaman futbol oyununun centilmence havası kaybolmuş, yerini rekabete dayanan futbol maçlarının günümüzdeki bazı olumsuz görünümüleri almıştır (Güven, 1999: 110-111).

Günümüz futboluna bakıldığında, gerçekleştirilen tüm uygulamalar yetersiz kalmakta ve Fair Play'in futboldaki etkisi hızla azalarak sporda yeni bakış açıları ortaya çıkmaktadır. Ortaya çıkan bu yeni bakış açıları başarı odaklı olmakta ve sadece başarı kazananın yanında olmaktadır. Hızla artan rekabet ortamında kaybeden taraf elinden gelenin en iyisini yapmış olmasına rağmen göz ardı edilmektedir (Sezen, 2009, Akt; Topan, 2011: 48).

1.1.7.Spor Kulüpleri ve Fair Play

Kulüp sözcüğü kavram olarak kanunlarda belirtilen hükümlere göre kurulan belli bir kuruluş tüzüğü ve yönetmeliği olan, insanların görüşmek, konuşmak ve spor yapmak gibi amaçlarla toplandıkları yerlerdir. Spor kulübü ise belirli kurallara göre kurulan (yasalar, yönetmelikler, tüzükler, sözleşmeler vb.), üyelerinin her birinin yetki ve sorumlulukları olan (başkan, yönetim kurulu üyesi, denetçi, üye, taraftar vb). gerek amatör gerekse profesyonel spor branşlarıyla hizmet veren, her yaş grubunun spor yapabileceği tesis, araç ve gereçlere sahip olan, diğer bir yönüyle de yüksek performans sporcularının yetiştirilmesini hedefleyen, büyük seyirci kitlesine sahip özel kurumlar olarak tanımlanmaktadır (Demirci, 1991, Akt; Topan, 2011: 45).

Sporun gücü, onun bir sosyalleştirme aracı olmasıyla ve insanları birleştirici rolünü yerine getirmesiyle ölçülür. Spor, sosyalleşme ve sosyal değişim aracı olarak hizmet veren olağanüstü güce sahiptir. Büyük önem verilen birçok sosyal değerlerin oluşmasında ve sürekli hale gelmesinde sporun yeri yadsınamaz. Bu değerler, çok çalışmayı, fedakarlığı, hakkaniyeti sadakati, sorumluluğu, güvenilirliği, hoşgörüyü ve kendini disiplin altına almayı kapsamaktadır (Yetim, 2005, Akt; Topan, 2011: 50).

İnsanların iyiyi ve güzeli beğenmeleri, yenilgiyi ve galibiyeti olağan karşılayarak sosyal uyumu güçlendirmelerinde spor etkili bir araçtır (Şahin, 1998: 50).

Ancak profesyonelleşme başarı isteğiyle birleşince spor ahlakında ciddi zedelenmeler başlayabilmektedir. Profesyonellik böyle bir durumda Fair Play'i yok etmektedir. Profesyonel sporcuların yüksek oranda informal Fair Play'e uymadığı görülmektedir. Bu durumun en sık gözlemlendiği branş futboldur. Spor ahlakına uygun olsun ya da olmasın amaç sadece kazanmak olmaktadır. Bu doğrultuda futbolcuların büyük çoğunluğu, rakiplerini birer düşman olarak görmekte ve haksız avantajlardan

yararlanarak kazanmayı normal bir davranış gibi kabullenmektedir. Aynı zamanda, profesyonel futbolcular hakeme yakalanmayacaklarına inandıklarında, formal Fair Play kurallarına uymamaktadır. Oyunlarını hakem otoritesine göre oynamaktadır. Bu durumda da karşımıza mekanik bir ahlak çıkmaktadır (Sezen, 2003).

I.1.8.Fair Play’in İnsani Ve Toplumsal Boyutu

Fair Play kavramının toplumda benimsenip davranışa dönüştürülmesinde elit sporcuların tutum ve davranışları da etkili olmaktadır. Gençlerin örnek aldıkları bu sporcular spor ve özel yaşamlarında toplumun beklentileri doğrultusunda fair play anlayışına uygun hareket etmek zorundadırlar. Yarışmaların yapıldığı ortamlarda meydana gelen üzücü olayların antrenör, hakem, sporcu ve yöneticilerin spor dışı davranışlarından kaynaklandığı gerçeğini dikkate aldığımızda, fair play kavramının sadece seyirciyi ilgilendirmede gerçeğinin altını çizmiş oluruz. Spor eğitiminin yoğun bir biçimde yapıldığı spor kulüplerinde her türlü teknik, taktik çalışmalar yapılmasının yanı sıra, oyun kuralları ve sporda centilmenliğe yönelik eğitim çalışmalarının istenen düzeyde yapılmadığını görmekteyiz. Toplumda var olan “mutlaka şampiyon ol; ne olursa olsun kazan biçimindeki tercihler, fair play düşüncesinden beklentilerin ön plana çıkmasını engellemektedir (Gökçe, 1991, Akt; Bozdemir, 2017: 55).

I.1.9.Sporcuların Sorumlulukları

Günümüzde basit Fair Play kurallarını bile futbol maçları esnasında sporcuların uyanıklık adı altında yapmış olduğu davranışlar Fair Play’in yok olmasına neden olmaktadır. Futbol müsabakalarında maç devam ederken rakip oyuncu sakatlık

geçiriyor ve topa sahip olan takım topu hızlı bir şekilde rakip sahanın ta çizgisinden dışarı atıyor ve rakip ta atışını kullanır kullanmaz da pres yapmaya başlıyorlar ya da bunun tam tersi de olabiliyor yani takım arkadaşlarından biri sakatlık geçiriyor sonrasında top yine taca gönderiliyor ve takım topu karşı takım yarı saha ta çizgisinden dışarı gönderiyor ve pres yapmaya başlayabiliyor. Bu ve buna benzer davranışları futbol sahalarında halen sıklıkla görebiliriz. Bunun gibi davranışlar Fair Play davranışı gibi gözükse de durum aslında bu şekilde değildir. Futbolcuların Fair Play’ e aykırı olan bu davranışları sergilememesi gerekmektedir. Bu nedenle sporculara bu sorumlulukların bilincinde olmaları sağlanmalıdır. Sporcular bir yandan bu şekilde oluşabilecek muhtemel bir haksızlığı engellerken bir yandan da örnek alınan kişiler olarak tutum ve davranışlarına normal insanlardan daha fazla dikkat etmeleri gerekmektedir (Arıpınar ve Donuk, 2011: 98)

Sporcuların rakipleriyle girmiş oldukları mücadelelerde veya başka pozisyonlarda hakemlere yapmış oldukları itirazlar ve sürekli olarak kendi lehlerine istemiş oldukları kararlar inandırıcılıklarını yitirmelerine sebep olmaktadır. Bu tip durumlarda oyuncular pozisyonlarda haklı olsalar bile maçın hakemi olaya şüphe ile yaklaşp oyuncuların aleyhlerine karar verebilmektedir. Bununla birlikte sporcuların sergilemiş oldukları davranışlar hakemleri zor durumda bırakmakta, seyircilerin hakem üzerinde bir baskı unsuru olmasını sağlamaktadır (Donuk, 2008: Akt; Arıpınar ve Donuk, 2011: 99).

Sporcular ne kadar yetenekli olurlarsa olsunlar, Fair Play ve etik dışı davranışlar içinde bulunmak, bu şekilde bir karakter profili ortaya koymak, onların Avrupa ve Dünya çapındaki kulüplere gitmelerini engelleyebilir. Ayrıca Fair Play

anlayışının en büyük düşmanı olan doping kullanan bir sporcu maddi ve manevi bir çok kayıpla karşı karşıya kalabilir (Arıpınar ve Donuk, 2011: 99).

Takım sporlarında takım kaptanlığının yeri ve önemi büyüktür. Kaptanlık davranışlarıyla ve söylemleriyle örnek kişi olmayı saha içi ve dışında Fair Play felsefesine yakışır şekilde davranışlar içinde hareket etmeyi, hakem ve oyuncular ile düzgün, seviyeli iletişim kurmayı bu duygu ve düşünceleri takım arkadaşlarına da yansıtarak onların da bu davranışı sergilemelerinde öncülük etmeleri gerekmektedir. Sorumlulukları diğer sporcu arkadaşlarından fazladır. Takımda kaptan seçilirken yöneticilere ve çalıştırıcılara büyük iş düşmektedir. Takımlarını temsil edecek kişilerin, bu sorumluluktan hareketle, bulundukları kulübe yakışır davranışlar sergilemeleri için bu büyük görevi üstlenmeleri sağlanmalıdır. Antrenörler ve yöneticiler de kaptanlık görevi iş olsun diye değil, bütün herkese iyi örnek olması için hakkıyla yerine getirebilecek oyunculara vermelidirler (Arıpınar ve Donuk, 2011: 100).

Fair Play’i gerçekleştirmek için ön sıradaki sorumluluklar hiç şüphe yoktur ki sporcularındır. İfşa ettikleri göreve, rakiplere, hakemlere ve halka saygılı olmak zorundadırlar. Önce kendilerine sonra rakiplerine karşı saygılı olmalıdırlar. Yarışmalar arkadaşlık çerçevesi içinde gerçekleşmelidir. Yazılı olsun veya olmasın kurallara uyulmalıdır. Rakip bir düşman gibi görülmemeli, tehdit edilmemeli, aldatılmamalıdır. Kaybeden en az kazanan kadar mutlu olmayı bilmelidir. Böylece spor, gerçek anlamına ulaşacaktır. Hakemlere gösterilmesi gereken saygıya gelince, hakemler taraf tutmadan her iki tarafa da iyi niyet beslemelidir. Ev sahibi olan sporcular hakemlere ve rakip takımlara centilmence davranmalıdır. Vicdanı ile hareket eden bir oyuncu, hatalı olduğu zaman takdiri hakeme bırakmalı ve kendisi yersiz müdahalelerde bulunmamalıdır. Hakemlerin kararlarını tenkit etmemeli ve olumlu karşılamalıdır. Hakemlerin yetkisine

karşı gelmemelidir. Halktan gelecek olan saygısız sözleri, alkışları ve ıslıkları dikkate almamalıdır (Ateşoğlu, 1974, Akt; Kotan: 2004: 59).

I.1.10.Antrenörlerin Sorumlulukları

Antrenörler soyunma odasında oyuncularına karşı konuşurken, maç sonrası basın toplantılarında, her türlü davranış ve söylemlerinde, Fair Play ruhunu ve felsefesini ön plana çıkarıcı olmalıdırlar. Saha kenarında karşılaşmayı izlerken de oyuncularına taktik verirken de bu tonlarını sürdürmelidirler. Spor kurallarını iyi bilmeli, hakem kararlarına saygılı olmalıdırlar (Arıpınar ve Donuk, 2011: 101).

Antrenör, sporcular arasında adil davranmalıdır. Çalışan sporcu ile çalışmayan sporcu ayırt edebilmelidir. Bir yerden torpil ile gelen sporcu kötü olmasına rağmen oynatıyorsa, diğer sporcuların güvenini kaybeder. Hakkaniyet duygusunu kaybeden antrenörü bekleyen en büyük tehlike ise oyuncularının kendisinin başarısız olması için karşılaşmalarda takımın aleyhinde bir takım davranışlar içerisine girmesidir (Donuk, 2007: Akt; Arıpınar ve Donuk, 2011: 101).

Antrenörler, oyun kurallarını çok iyi bilmeli, sporcuların yapmış olduğu yanlış davranışlar sonucunda onları uyarmalıdır. Ayrıca hakem hataları konusunda, hatanın doğal hakemin de bir insan olduğu, art niyet ile yapılmadığı, hakem ile abartılı bir tartışma içine girilmemesi öğütlenmelidir. Bunları söyleyen antrenörlerin, karşılaşma sırasında saha kenarında sergileyeceği davranış ve mimikler önem kazanmaktadır. Seyirci ve oyuncularını provoke edici davranışlar içinde bulunan antrenör, Fair Play'i ve centilmenliği yok eder, şiddet olaylarına davetiye çıkarır (Arıpınar ve Donuk, 2011: 101).

Özellikle transfer durumlarında antrenörler, ayrılacağı veya gideceği takımı ve kendisini zor durumda bırakacak eylemler içinde bulunmamalıdır. Örneğin son olarak Türkiye Futbol Federasyonu Bucaspor’dan ayrılarak Eskişehirspor’a transfer olan Bülent Uygun’u ve Eskişehirspor’u Etik Kurul’a sevk etmiştir. Federasyon, Uygun ve Eskişehirspor’un Futbol Federasyonu Etik Kurulu Talimat’ının” futbol camiasındaki tüm gerçek ve tüzel kişiler , evrensel Fair Play kurallarına uygun olarak; Türkiye’nin bağlı olduğu ulusal ve uluslar arası futbol kuruluşları ve federasyonu tarafından konulan ve gözetilen bağlılık , dürüstlük ve sportmenlik prensiplerine bağlı kalmak ve buna göre davranmak ,futbolun marka değerini korumak zorundadır” hükümlerine aykırı davranıldığında kanaat getirmiştir (Arıpınar ve Donuk, 2011: 101).

1.1.11.Yöneticilerin Sorumlulukları

Yöneticilerin, kendi taraftarını şiddet ve benzeri olaylardan uzak tutmaları gerekmektedir. Yöneticilerin yapmış oldukları açıklamalar taraftarların çok çabuk bir şekilde ilgisini çekmekte ve davranışlarını etkilemektedir. Yöneticiler davranış ve açıklamalarda bulunarak taraftarları olumlu yönde etkilemeli daha fair bir ortam sağlanmasına yardımcı olmalıdırlar. Ligdeki rakipleriyle mücadelelerinde taraftarlarını bir silah olarak kullanmaları etik bir davranış değildir.

Spor kulüpleri, amatör veya profesyonel olsunlar, galibiyet ve para kazanma hırslarına mağlup olmadıkça, taraflı tarafsız spor camiasının ve kamuoyunun sevgisini kazanırlar onlara karşı olumlu bir bakış açısı geliştirilir. Sergilemiş oldukları bu örnek davranışlarla herkesin hafızasında olumlu bir yer edinirler. Bunun aksi şekilde davranan, doping, şike, teşvik primi gibi Fair Play ruhuna aykırı davranışlarda bulunan

kulüp ve yöneticiler hem rakiplerinden hem de basından kötü yorumlar alır. Bu tip yöneticiler yıllar geçtikçe yok olmaya mahkûmdur (Arıpınar ve Donuk, 2011: 102).

I.1.12. Medya Mensuplarının Sorumlulukları

Medya mensupları olarak, günlük ulusal ve yerel gazetelerde spor haberi yapan kişileri, köşe yazarlarını, radyo ve televizyonda program hazırlayan ve sunan kişi ve bu kişilerin konuklarını ve yorumcuları sayabiliriz. Milyonlarca kişinin televizyonlarda seyrettiği ve gazetelerde yazılarını okuduğu bu kişilerin kalemlerinden ve ağızlarından çıkacak her kelime oldukça önemlidir. Çünkü medya ve mensupları, geniş kitleleri etkileyecek güce sahiptir (Arıpınar ve Donuk, 2011: 104).

Yazılı ve görsel spor basınında Fair Play anlayışının ön plana çıkarılması ,hakem, futbolcu ve antrenörlerin müsabakaların kurallara uygun centilmence oynanmasına katkı sağlaması, yöneticilerin ilkeli davranışlarında kararlılık göstermeleri, otokontrol sisteminin oluşması ve olayların önlenmesinde etkili bir yöntem olarak düşünülmesi gerekmektedir. Medya mensupları bireysel ve toplumsal alanda futbolun sadece bir oyun olduğunu, sadece bir takımın şampiyon olacağını diğer takımların da yaptıkları mücadeleden dolayı alkışlanması gerektiğini, oyunun içinde olan her insanın hata yapabileceğini yorum ve yazılarında taraftara mesaj olarak iletmeli, özellikle fanatik taraftarlarla aralarında sevgi, saygı ve hoşgörüye dayalı bir iletişim kurulmasını sağlamalıdır (Arıpınar ve Donuk, 2011: 104).

I.1.13.Hakemlerin Sorumlulukları

Hakem maçların, yarışmaların en önemli kişisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Maçlarda hakemlerin sorumlulukları en üst düzeylere erişmektedir. Hakemler seyirci, medya mensupları ve yönetici gibi kişilerin sürekli baskısı altındadırlar. Hakem bedensel ve psikolojik açıdan tam sağlıklı olmalıdır. Fiziki kondisyon açısından yeterli düzeyi yakalamalıdır. Kesinlikle yorgun olmamalıdır. Zira yorgunluk doğru karar verme yeteneğini etkiler. Hakemdeki sinirlilik ve kayıtsızlık, saha ilişkilerini bozar, yanlış karar ve davranışlara yol açar (Arıpınar ve Donuk, 2011: 107).

Hakemlerin yönettiği karşılaşmalar, ister grup, ister bireysel karşılaşma olsun; ister kalabalık, ister seyirci önünde olsun, sportmence olmalıdır. Hakem, kurallara uyulup uyulmadığının tek karar verenidir. Hakem oyuncularla, idarecilerle ve antrenörlerle iyi arkadaşlık ortamı yaratmalı, onlarla iş birliği içinde olmalıdır. Kişisel kontrol, moral cesareti ve psikolojik durum oyunun otoritesini sağlar. Hakemin karakteri oyuncular için önemlidir (Ateşoğlu, 1974, Akt; Kotan, 2004: 58).

I.1.14. Seyirci ve Taraftar Sorumlulukları

Seyirciler baskı oluşturur veya heyecanlı oyuncuları galeyana getirirler. Sporcu üzerinde halkın çok önemli etkisi vardır. Hakemlere veya oyunculara duyulan nefret ve antipati maçın sonucuna etki edebilir. O zaman oyuncuların morali bozulacak ve dolayısıyla maçın sonucuna etki edecektir. Tüm bu faktörler dikkate alınmalı ve toplumun davranışı o şekilde değiştirilmelidir (Ateşoğlu, 1974, Akt; Kotan, 2004: 60).

Her ne yapılsa yapılsın eğitim çerçevesi dahilinde yapılmalıdır. Konu bu anlamda gerçekten önemlidir şahısların ki onlar seyirci ve taraftarlardır, sportmence davranışı bu açıdan ele alınmalıdır. Spor eğitimi her alanda en önemli yeri işgal etmektedir. Eğitim, seyirci ve taraftarlara da uygulanmalıdır. Onlar kurallara uymak zorundadırlar, tenkitlerini eğitsel açıdan açıklamalıdır. (Ateşoğlu, 1974, Akt; Kotan, 2004: 61).

I.1.15.Fair Play İlkeleri

FIFA Fair Play İlkeleri:

- 1- Kazanmak için oyna.
- 2- Hakça oyna.
- 3- Kurallara uy.
- 4- Rakiplere, takım arkadaşlarına, hakemlere, görevlilere ve seyircilere karşı saygılı ol.
- 5- Mağlubiyeti vakar ile kabullen.
- 6- Futbolcuların menfaatlerini ileri götür.
- 7- Rüşvet, uyuşturucu, ırkçılık, şiddet ve futbolu tehdit eden diğer tehlikelerden uzak tut.
- 8- Diğer oyunculara bozucu baskılara direnmekte yardım et.
- 9- Futbolun itibarını düşürmeye çalışan kişilerin karşısında dur.
- 10- Futbolun saygınlığını savunan kişileri onurlandır (Can ve Can, 2003, Akt; Kotan, 2004: 57).

1.1.16. Fair Play Davranışları

Fair play ilkelerinin uygulamada en çok zorluk çekilen spor branşı futboldur. Sporun bu popüler dalında sıklıkla fair play ihlalleri olsa da az sayıda da olsa iyi örneklerden sürekli bahsedilerek örneklerin arttırılmasına çalışılmalıdır (Şahin, 1997. Akt; Kotan, 2004: 58).

Fair play davranışını almış bir kimse, diğerlerinin varlığına inanmış, saygı geliştirmiş, davranışlarını içinde bulunduğu etkinliğin niteliklerine intibak ettirmiş kimsedir. Böyle bir birey de, sosyal bütünlüğü sağlamada gerekli kişisel nitelikler geliştirmiştir. Bu nitelikleri iyi, cesur, şerefli, güçlü, başkalarının haklarına saygılı, nazik, centilmen olmak ve davranışlarında heyecansal tepkiler vermek yerine akıl ve mantık çerçevesine kalabilmek olarak verebiliriz (Mengütay, 1999, Akt; Kotan, 2004: 58).

2 Kasım 1969 tarihinde Madrid'in en büyük stadı Barnebeu' da 80 bin kişilik seyirci kitlesi önünde Real Madrid – Sabadall takımları İspanya futbol şampiyonluğu için karşılaşır. Sabadall'ın forveti Pedro Zaballa, 50. dakikada maç golsüz devam ederken kaleci ile karşı karşıya kalır. O sırada kalecinin yere düştüğünü gören Zaballa topu kaleye atmaz. Daha sonra takımı bir gol yer ve Saball maçı 1-0 kaybeder. Taraftarı, kulüp yöneticisi sporcuyu yargılarken Uluslararası komite, Zaballayı ödüllendirir. Bu örnek futbol tarihinde ne kadar önemli ise, bugünün starı Maradona'nın eliyle attığı gol de kötü örnek olması açısından önemlidir. Fair Play ilkelerini benimseyerek, rakibe haksızlıkla üstünlük sağladığı gibi, bir gün sonra basında golü eliyle atığını övünerek açıklaması utanılacak bir tutumdur.(Şahin1997 Akt;(Kotan,2004:59)

II BÖLÜM

MATERYAL YÖNTEM

II.1.Araştırmanın Modeli

Araştırmada mevcut durumu ortaya çıkarmayı amaçlayan betimsel tarama ve ilişkisel taramaya yönelik bir yöntem kullanılmıştır.

Araştırmada bir ölçek kullanılmıştır. Kullanılan ölçek; Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği (Multidimensional Sportspersonship Orientations Scale: MSOS).

Araştırmanın birinci aşamasında futbolcuların fair play anlayışları tespit edilmeye çalışılmıştır. Futbolcuların yaş, kulüpte oynama yılı, mevki, medeni durum, gelir durumu, eğitim, kaç yıldır futbol oynadığı, spora başlama yaşı, kaç takımda görev aldı, yerleşim yeri, anne iş, baba meslek, anne eğitim, baba eğitim düzeylerine ve oynamış oldukları yerleşim birimlerine göre fair play anlayışlarında farklılaşma olup olmadığı çeşitli istatistiki işlemler ile değerlendirilmiştir.

II.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Karaman ilinde futbol oynayan amatör sporcular oluşturmaktadır. 2018-2019 Karaman 1. Amatör Lig’de toplam 350 sporcu futbol oynamaktadır. Araştırmada toplam 300 futbolcuya ulaşılmış ve bunlardan 219 tanesi değerlendirmeye alınmıştır.

II.3.Verilerin Toplanması

Araştırmayla ilgili belirlenen amaçlara ulaşabilmek için gerekli olan veri toplama araçları sırası ile aşağıda verilmiştir.

Araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu Vallerand, Briere, Blanchard ve Provencher tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlaması Sezen Balçıkanlı tarafından yapılan Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği kullanılmıştır.

II.4.Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği (MSOS)

Vallerand ve arkadaşları tarafından geliştirilen Balçıkanlı(2009) tarafından Türkçeye uyarlanan Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği (MSOS–25) 25 maddeden ve 5 alt boyuttan oluşan 5’li likert tipi bir ölçektir. Orijinal MSOS’un alt boyutlarını; Sosyal Normlara Uyum (örn: Maçı kaybetsem de rakibimi tebrik ederim.) Kurallara ve Yönetime Saygı (örn: Hakem kararlarına uyarım.),Sporda Sorumluluklara Bağlılık (örn: Maçta çok hata yapsam bile mücadeleyi bırakmam), Rakibe Saygı (örn: Yere düşen rakibimin kalkması için elimi uzatırım.) ve son olarak Negatif Yaklaşımlar (örn: Sporda kupa, madalya ve onurum için yarışırım.) oluşturmaktadır.

Çeviri ve pilot çalışma aşamasından sonra elde edilen ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışması Ankara’da bulunan futbol kulüplerinden tesadüfî yöntemle seçilen 110 futbolcu üzerinde yapılmıştır. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği’nin yapı güvenirliğini test etmek için faktörlerin elde edilmesinde en yaygın kullanıma sahip olan Temel Bileşenler Analizi (Principal Component Analysis-PCA) uygulanmıştır.

III. BÖLÜM (BULGULAR)

III.1 Araştırma Grubunun Kişisel Özellikleri

Tablo 1: Araştırmacıların Yaş Değişkenine Göre Dağılımları

Yaş	n	%
16-18 yaş arası	81	37,0
19-21 yaş arası	53	24,2
22-24 yaş arası	50	22,8
25-27 yaş arası	15	6,8
28-30 yaş arası	12	5,5
31 yaş ve üzeri	8	3,7
Toplam	219	100,0

Tablo 1’ de araştırmacıların yaşlara göre dağılımları görülmektedir. Buna göre araştırmacıların 81 (%37,0)’ ini 16-18 yaş arası 53 (%24,2)’ünü 19-21 yaş arası 50 (%22,8)’sini 22-24 yaş arası, 15(%6,8)’ini 25-27 yaş arası, 12(%5,5)’sini 28-30 yaş arası ve 8 (%3,7)’ini ise 31 yaş ve üzeri oluşturmaktadır.

Tablo 2: Araştırmacıların Kaç Yıldır Forma Giydikleri Değişkenlerine Göre Dağılımları

Forma giyme	n	%
1 yıl	76	34,7
2 yıl	53	24,2
3 yıl	23	10,5
4 yıl	11	5,0
5 yıl ve üzeri	56	25,6
Toplam	219	100,0

Tablo 2’ de araştırmacıların forma giyme değişkenlerine göre dağılımları görülmektedir. Buna göre araştırmacıların 76 (%34,7)’sını 1 yıl, 53 (%24,2)’n 2 yıl, 23 (%10,5)’n 3 yıl, 11 (%5,0)’ini 4 yıl, 56(%25,6)’sını ise 5 yıl ve üzeri oluştırmaktadır.

Tablo 3: Araştırmacıların Oynadıkları Mevki Değişkenine Göre Dağılımları

Mevki	n	%
Kaleci	33	15,1
Stoper	55	25,1
Bek	38	17,4
Orta saha	60	27,4
Forvet	33	15,1
Toplam	219	100,0

Tablo 3’ te araştırmacıların mevki değişkenlerine göre dağılımları görülmektedir. Buna göre araştırmacıların 33 (%15,1)’ i 1 kaleci, 55 (%25,1)’i 2 stoper, 38 (%17,4)’i 3 bek, 60 (%27,4)’ı orta saha, 33(%15,1)’ ise forvet oluştırmaktadır.

Tablo 4: Araştırmacıların Spora Başlama Yaşı Değişkenine Göre Dağılımları

Spore başlama yaşı	n	%
5-7	15	6,8
8-10	72	32,9
11-13	74	33,8
14-16	58	26,5
Toplam	219	100,0

Tablo 4’ te araştırmacıların spora başlama yaşı değişkenlerine göre dağılımları görülmektedir. Buna göre araştırmacıların 15 (%6,8)’ i 5-7, 72 (%32,9)’si 8-10, 74 (%33,8)’i 11-13 ve 58 (%26,5)’i 14-16 yaş oluşturmaktadır.

Tablo 5: Araştırmacıların Eğitim Durumu Değişkenine Göre Dağılımları

Eğitim	n	%
İlkokul	9	4,1
Ortaokul	11	5,0
Lise	129	58,9
Üniversite	62	28,3
Lisansüstü	8	3,7
Toplam	219	100,0

Tablo 5’ te araştırmacıların eğitim değişkenlerine göre dağılımları görülmektedir. Buna göre araştırmacıların 9 (%4,1)’u ilkokul, 11(%5,0)’i ortaokul, 129 (%58,9)’u lise, 62 (%28,3)’si niversite, 8(%3,7)’i ise lisansüstü eğitim alanlar oluşturmaktadır.

Tablo 6: Araştırmacıların Futbol Oynama Yılı Değişkenine Göre Dağılımları

Futbol oynama	n	%
1-3	47	21,5
4-6	57	26,0
7-9	37	16,9
10-12	40	18,3
13-15	21	9,6
15 ve zeri	17	7,8
Toplam	219	100,0

Tablo 6’ da araştırmacıların futbol oynama yılı değişkenlerine göre dağılımları görülmektedir. Buna göre araştırmacıların 47 (%21,5)’si 1-3 yıl, 57(%26,0)’i 4-6yıl, 37 (%16,9)’si 7-9, 40 (%18,3)’ı 10-12, 21(%9,6)’12-15, 17(%7,8)’si ise 15 ve üzeri oluştırmaktadır.

Tablo 7: Araştırmacıların Kaç Takımda Oynadıkları Değişkenine Göre Dağılımları

Kaç takım	n	%
1-2	111	50,7
3-4	51	23,3
5-6	42	19,2
7-8	8	3,7
9 ve zeri	7	3,2
Toplam	219	100,0

Tablo 7’ de araştırmacıların kaç takımda oynadıkları değişkenlerine göre dağılımları görülmektedir. Buna göre araştırmacıların 111 (%50,7)’i 1-2 takım, 51(%23,3)’i 3-4 takım, 42 (%19,2)’si 5-6 takım, 8 (%3,7)’i 7-8 takım, 7(%3,2)’si ise 9 ve üzeri takım oluştırmaktadır.

Tablo 8: Araştırmacıların Yaşamlarının Büyük Kısımının Geçtiği Yer Değişkenine Göre Dağılımları

Yaşadıkları yerleşke	n	%
Metropol	14	6,4
İl merkezi	145	66,2
İlçe merkezi	27	12,3
Kasaba-köy	33	15,1
Toplam	219	100,0

Tablo 8’ de araştırmacıların yaşamlarının büyük kısmını geçirdikleri yer değişkenlerine göre dağılımları görülmektedir. Buna göre araştırmacıların 14 (%6,4)’ü metropol, 145(%66,2)’i il merkezi, 27 (%12,3)’si ilçe merkezi, 33(%15,1)’ü ise kasaba-köy oluşturmaktadır.

Tablo 9: Araştırmacıların Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Dağılımları

Anne eğitim	n	%
Okuryazar değil	3	1,4
Okuryazar	15	6,8
İlkokul	111	50,7
Ortaokul	26	11,9
Lise	50	22,8
Üniversite	13	5,9
Lisansüstü	1	,5
Toplam	219	100,0

Tablo 9’ da araştırmacıların anne eğitim durumları değişkenlerine göre dağılımları görülmektedir. Buna göre araştırmacıların 3 (%1,4)’ü okuryazar

değil,15(%6,8)'i okuryazar, 111(%50,7)'i ilkokul, 26(%11,9)'i ortaokul, 50 (%22,8)lise, 13(%5,9)üniversite, 1(%0,5) lisansüstü oluşturmaktadır.

Tablo 10: Araştırmacıların Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Dağılımları

Baba eğitim	n	%
Okuryazar	7	3,2
İlkokul	83	37,9
Ortaokul	39	17,8
Lise	56	25,6
Üniversite	33	15,1
Lisansüstü	1	,5
Toplam	219	100,0

Tablo 10' da araştırmacıların baba eğitim durumları değişkenlerine göre dağılımları görülmektedir. Buna göre araştırmacıların 7 (%3,2)'si okuryazar, 83(%37,9)'ü ilkokul, 39(%17,8)'i ortaokul, 56 (%25,6)'sı lise, 33(%15,1)üniversite, 1(%0,5) y.lisans-doktora oluşturmaktadır.

Tablo 11: Araştırmacıların Kulüplerinin Bulundukları Yer Değişkenine Göre Dağılımları

Kulübün Bulunduğu Yer	n	%
Köy	49	22,38
Şehir	170	77,62
Toplam	219	100,00

Tablo 11’ de araştırmacıların kulüplerinin bulundukları yer değişkenlerine göre dağılımları görölmektedir. Buna göre araştırmacıların 49 (%22,38)’i köy, 170(%77,62)’i şehir oluşturmaktadır.

Tablo 12: Amatör Futbolcuların Fair Play düzeylerini gösteren One-Sample Kolmogorov-Smirnov Testi

	Sosyal Norm	Kurallar ve Yönetime Saygı	Sorumluluk	Rakibe Saygı	Toplam
n	219	219	219	219	219
Mean	19,0868	19,8813	21,2329	19,0000	79,2009
Std.Deviation	3,68816	3,71639	3,55889	3,81691	11,72451
Kolmogorov-smirnov Z	,128	,116	,145	,087	,064
P	,000	,000	,000	,000	,028

One-Sample Kolmogorov-Smirnov testi sonucunda amatör futbolcuların fair play düzeylerine yapılacak olan analizlerin normal olmayan dağılım yani nonparametrik olmaları münasebetiyle ($P < 0.05$) Man-Whitney U ve Kruskal-Wallis H testleri uygulanmıştır.

III.2. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeğine Ait Bulgular

Tablo 13: Araştırmacıların Genel Olarak Fair Play Anlayış Düzeyleri Toplam Puan ve alt Boyutlarına İlişkin Bulguları

Fair Play Alt Boyutları	n	X	Ss	Min	Max	Envanterden alınacak Endüşük ve En Yüksek Puan
Sosyal Norm	219	19,0868	3,68816	5,00	25,00	5-25
Kurallar ve Yönetime Saygı	219	19,8813	3,71639	5,00	25,00	5-25
Sorumluluk	219	21,2329	3,55889	5,00	25,00	5-25
Rakibe Saygı	219	19,0000	3,81691	5,00	25,00	5-25
Toplam	219	79,2009	11,72451	20,00	100,00	20-100

Tablo 13'te araştırmacıların genel olarak fair play anlayış düzeyleri toplam ve alt boyutlarına ait puan ortalamaları görülmektedir. Buna göre; araştırmaya katılan sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutlarından sosyal norm puan ortalamaları $\bar{X} = 19,0868$, kurallar ve yönetime saygı puan ortalamaları $\bar{X} = 19,8813$, sorumluluk puan ortalamaları $\bar{X} = 21,2329$, rakibe saygı puan ortalamaları $\bar{X} = 19,0000$ ve fair play anlayış düzeyleri toplam puan ortalamaları ise $\bar{X} = 79,2009$ olarak bulunmuştur. Araştırma kapsamına alınan sporcuların fair play anlayış ölçeği toplam puanından almış oldukları puan ortalamaları $\bar{X} = 79,2009$ ölçeğin genelinden alınabilecek (min 20- max

100) değerler göz önüne alındığında yüksek düzeyde fair play anlayışına sahip oldukları söylenebilir. Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutlarından sosyal norm puan ortalamaları $\overline{X} = 19,0868$, kurallar ve yönetime saygı puan ortalamaları $\overline{X} = 19,8813$, sorumluluk puan ortalamaları $\overline{X} = 21,2329$ ve rakibe saygı puan ortalamaları da $\overline{X} = 19,0000$ olarak tespit edilmiş ölçeğin alt boyutlarından alınabilecek değerler (Tüm alt boyutlarında min 5 – max 25) göz önüne alındığında sosyal norm, kurallar ve yönetime saygı, sorumluluk ve rakibe saygı alt boyutlarında da yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 14: Amatör Futbolcuların Yaş Değişkenlerine Göre Fair Play Anlayışlarını Gösteren Kuruskal Wallis Test Sonuçları

		n	sıra ort.	X ²	Df	P	Anlamlı farklılık
Sosyal norm	16-18	81	113,57	10,944	5	0,52	Yok
	19-21	53	116,25				
	22-24	50	96,94				
	25-27	15	96,90				
	28-30	12	151,25				
	31 ve üzeri	8	76,75				
Kurallar ve yönetime saygı	16-18	81	107,36	9,263	5	0,99	Yok
	19-21	53	113,90				
	22-24	50	105,59				
	25-27	15	98,27				
	28-30	12	158,67				
	31 ve üzeri	8	87,50				
Sorumluluk	16-18	81	108,99	,811	5	,976	Yok
	19-21	53	114,32				
	22-24	50	106,84				
	25-27	15	106,23				
	28-30	12	119,67				
	31 ve üzeri	8	103,94				
Rakibe saygı	16-18	81	109,61	3,463	5	,629	Yok
	19-21	53	106,73				
	22-24	50	117,47				
	25-27	15	90,53				
	28-30	12	127,71				
	31 ve üzeri	8	98,88				
Toplam	16-18	81	110,23	6,535	5	,258	Yok
	19-21	53	111,13				
	22-24	50	108,86				
	25-27	15	95,93				
	28-30	12	146,13				
	31 ve üzeri	8	79,50				

Tablo 14'te araştırmaya katılan sporcuların fair play anlayış düzeylerinin toplam puan ve alt boyutlarında yaş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Kuruskal Walles Testi ile incelenmiştir. İnceleme sonucunda; sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan sosyal norm puan ortalamaları 16-18 yaş arası olanların $\bar{X} = 113,57$, 19-21 yaş arası olanların $\bar{X} = 116,25$, 22-24 yaş arası olanların $\bar{X} = 96,94$, 25-27 yaş arası olanların $\bar{X} = 96,90$, 28-30 yaş arası olanların $\bar{X} = 151,25$ ve 31 yaş ve üzeri olanların ise $\bar{X} = 76,75$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından sosyal norm alt boyutunda yaş değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p>0,05$). Sporcuların fair play alt boyutlarından kurallar ve yönetime saygı alt boyutunda yaş değişkenine göre puan ortalamaları, 16-18 yaş arası $\bar{X} = 107,36$, 19-21 yaş arası olanların $\bar{X} = 113,90$, 22-24 arası olanların $\bar{X} = 105,59$, 25-27 yaş arası olanların $\bar{X} = 98,27$, 28-30 yaş arası olanların $\bar{X} = 158,67$ ve 31 yaş ve üzeri olanların ise $\bar{X} = 87,50$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından kurallara ve yönetime saygı alt boyutunda yaş değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p>0,05$). Sporcuların fair play alt boyutlarından sorumluluk alt boyutunda yaş değişkenine göre puan ortalamaları, 16-18 yaş arası $\bar{X} = 108,99$, 19-21 yaş arası olanların $\bar{X} = 114,32$, 22-24 arası olanların $\bar{X} = 106,84$, 25-27 yaş arası olanların $\bar{X} = 106,23$, 28-30 yaş arası olanların $\bar{X} = 119,67$ ve 31 yaş ve üzeri olanların ise $\bar{X} = 103,99$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından sorumluluk alt boyutunda yaş değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p>0,05$). Sporcuların fair play alt boyutlarından rakibe saygı alt boyutunda yaş değişkenine göre puan ortalamaları, 16-18 yaş arası $\bar{X} = 109,61$, 19-21 yaş arası olanların $\bar{X} = 106,73$, 22-24 arası olanların $\bar{X} = 117,47$, 25-27 yaş arası olanların $\bar{X} =$

90,53, 28-30 yaş arası olanların $\bar{X} = 127,71$ ve 31 yaş ve üzeri olanların ise $\bar{X} = 98,88$ olarak bulunmuştur. . Buna göre fair play alt boyutlarından rakibe saygı alt boyutunda yaş değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p > 0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeylerinin yaş değişkenine göre toplam puan ortalamaları, 16-18 yaş arası $\bar{X} = 110,23$, 19-21 yaş arası olanların $\bar{X} = 111,13$, 22-24 arası olanların $\bar{X} = 108,86$, 25-27 yaş arası olanların $\bar{X} = 95,93$, 28-30 yaş arası olanların $\bar{X} = 146,13$ ve 31 yaş ve üzeri olanların ise $\bar{X} = 79,50$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play anlayış düzeyleri toplam puan ortalamaları açısından yaş değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p > 0,05$).

Tablo 15: Amatör Futbolcuların Kaç Yıldır Forma Giydikleri Değişkenlerine Göre Fair Play Anlayışlarını Gösteren Kuruskal Wallis Test Sonuçları

		n	sıra ort.	X ²	Df	P	Anlamlı farklılık
Sosyal norm	1 yıl	76	113,05	12,332	4	,015	2-3 2-4
	2 yıl	53	110,11				
	3 yıl	23	96,11				
	4 yıl	11	168,86				
	5 yıl ve üzeri	56	99,89				
Kurallar ve yönetime saygı	1 yıl	76	107,97	4,533	4	,339	Yok
	2 yıl	53	113,83				
	3 yıl	23	127,77				
	4 yıl	11	125,77				
	5 yıl ve üzeri	56	98,78				
Sorumluluk	1 yıl	76	101,45	9,581	4	,048	1-3
	2 yıl	53	116,27				
	3 yıl	23	136,39				
	4 yıl	11	136,95				
	5 yıl ve üzeri	56	99,54				
Rakibe saygı	1 yıl	76	113,53	4,580	4	,333	Yok
	2 yıl	53	108,68				
	3 yıl	23	109,61				
	4 yıl	11	142,77				
	5 yıl ve üzeri	56	100,18				
Toplam	1 yıl	76	109,70	8,670	4	,070	Yok
	2 yıl	53	110,13				
	3 yıl	23	122,33				
	4 yıl	11	153,91				
	5 yıl ve üzeri	56	96,60				

Tablo 15’de araştırmaya katılan sporcuların fair play anlayış düzeylerinin toplam puan ve alt boyutlarında kaç yıldır forma giydikleri değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Kuruskal Walles Testi ile incelenmiştir. İnceleme sonucunda; sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan sosyal norm puan ortalamaları 1 yıldır forma giyenlerin $\bar{X} = 113,05$, 2 yıldır forma giyenlerin $\bar{X} = 110,11$, 3 yıldır forma giyenlerin $\bar{X} = 96,11$, 4 yıldır forma giyenlerin $\bar{X} = 168,86$ ve 5 yıl ve üzeri forma giyenlerin ise, $\bar{X} = 99,89$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından sosyal norm alt boyutunda forma giyme yılı değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Buna göre; 2 yıldır forma giyen sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutlarından sosyal norm puan ortalamaları 3 yıl giyenlere oranla ve 4 yıldır forma giyenlerin de 2 yıldır forma giyenlere oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan kurallar ve yönetime saygı puan ortalamaları 1 yıldır forma giyenlerin $\bar{X} = 107,97$, 2 yıldır forma giyenlerin $\bar{X} = 113,83$, 3 yıldır forma giyenlerin $\bar{X} = 127,77$, 4 yıldır forma giyenlerin $\bar{X} = 125,77$ ve 5 yıl ve üzeri forma giyenlerin ise, $\bar{X} = 98,78$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından kurallar ve yönetime saygı alt boyutunda forma giyme yılı değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p > 0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan sorumluluk puan ortalamaları 1 yıldır forma giyenlerin $\bar{X} = 101,45$, 2 yıldır forma giyenlerin $\bar{X} = 116,27$, 3 yıldır forma giyenlerin $\bar{X} = 136,39$, 4 yıldır forma giyenlerin $\bar{X} = 136,95$ ve 5 yıl ve üzeri forma giyenlerin ise, $\bar{X} = 99,54$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından sorumluluk alt boyutunda forma giyme yılı değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Buna göre; 3 yıldır forma giyen sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutlarından sorumluluk puan ortalamaları 1 yıl giyenlere oranla daha

yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buradan da sporcuların giymiş oldukları forma yılı arttıkça fair play anlayış düzeyleri alt boyutlarından sorumluluk düzeylerinin de arttığı görülmektedir. Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan rakibe saygı puan ortalamaları 1 yıldır forma giyenlerin $\bar{X} = 113,53$, 2 yıldır forma giyenlerin $\bar{X} = 108,68$, 3 yıldır forma giyenlerin $\bar{X} = 109,61$, 4 yıldır forma giyenlerin $\bar{X} = 142,77$ ve 5 yıl ve üzeri forma giyenlerin ise, $\bar{X} = 100,18$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından rakibe saygı alt boyutunda forma giyme yılı değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p > 0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri toplam puan ortalamaları 1 yıldır forma giyenlerin $\bar{X} = 109,70$, 2 yıldır forma giyenlerin $\bar{X} = 110,13$, 3 yıldır forma giyenlerin $\bar{X} = 122,33$, 4 yıldır forma giyenlerin $\bar{X} = 153,91$ ve 5 yıl ve üzeri forma giyenlerin ise, $\bar{X} = 96,60$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play anlayış düzeyleri toplam puan ortalamalarında forma giyme yılı değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p > 0,05$).

Tablo 16: Amatör Futbolcuların Oynadıkları Mevkilere Göre Fair Play anlayışlarını gösteren Kuruskal Walles test sonuçları

	Mevki	n	Sıra ort.	X^2	Df	P	Anlamlı fark
Sosyal norm	Kaleci	33	121,67	2,596	4	,627	Yok
	Stoper	55	105,05				
	Bek	38	100,50				
	Orta saha	60	114,58				
	Forvet	33	109,92				
Kurallar ve yönetme saygı	Kaleci	33	119,15	6,150	4	,188	Yok
	Stoper	55	95,05				
	Bek	38	102,28				
	Orta saha	60	118,33				
	Forvet	33	119,52				
Sorumluluk	Kaleci	33	118,92	3,108	4	,540	Yok
	Stoper	55	99,90				
	Bek	38	106,66				
	Orta saha	60	117,59				
	Forvet	33	107,95				
Rakibe saygı	Kaleci	33	108,48	,247	4	,993	Yok
	Stoper	55	108,78				
	Bek	38	110,75				
	Orta saha	60	113,02				
	Forvet	33	107,20				
Toplam	Kaleci	33	120,62	3,243	4	,518	Yok
	Stoper	55	102,24				
	Bek	38	100,64				
	Orta saha	60	116,58				
	Forvet	33	111,12				

Tablo 16’da araştırmaya katılan sporcuların fair play anlayış düzeylerinin toplam puan ve alt boyutlarında oynadıkları mevki değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Kuruskal Walles Testi ile incelenmiştir. İnceleme sonucunda; sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan sosyal norm puan ortalamaları, kalecilerin $\bar{X} = 121,67$, stoperlerin $\bar{X} = 105,05$, Beklerin $\bar{X} = 100,50$, Orta saha oyuncularının $\bar{X} = 114,18$ ve forvetlerin $\bar{X} = 109,92$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından sosyal norm alt boyutunda oynadıkları mevki değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir($p>0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan kurallara ve yönetime saygı puan ortalamaları, kalecilerin $\bar{X} = 119,15$, stoperlerin $\bar{X} = 95,05$, Beklerin $\bar{X} = 102,28$, Orta saha oyuncularının $\bar{X} = 118,33$ ve forvetlerin $\bar{X} = 119,52$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından kurallara ve yönetime saygı alt boyutunda oynadıkları mevki değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir($p>0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan sorumluluk puan ortalamaları, kalecilerin $\bar{X} = 118,92$, stoperlerin $\bar{X} = 99,90$, Beklerin $\bar{X} = 106,66$, Orta saha oyuncularının $\bar{X} = 117,59$ ve forvetlerin $\bar{X} = 107,95$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından sorumluluk alt boyutunda oynadıkları mevki değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir($p>0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan rakibe saygı puan ortalamaları, kalecilerin $\bar{X} = 108,48$, stoperlerin $\bar{X} = 108,78$, Beklerin $\bar{X} = 113,57$, Orta saha oyuncularının $\bar{X} = 110,75$ ve forvetlerin $\bar{X} = 113,02$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından rakibe saygı alt boyutunda oynadıkları rakibe saygı göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir($p>0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri toplam puan ortalamaları, kalecilerin $\bar{X} = 120,62$, stoperlerin $\bar{X} = 102,24$, Beklerin $\bar{X} = 100,64$, Orta saha oyuncularının $\bar{X} = 116,58$ ve

forvetlerin $\bar{X} = 111,12$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play toplam puan ortalamalarında oynadıkları mevki değişkenine anlamlı bir fark tespit edilememiştir($p>0,05$).

Tablo 17: Amatör Futbolcuların Spora başlama yaşı değişkenlerine göre Fair Play anlayışlarını gösteren Kuruskal Walles test sonuçları

		n	sıra ort.	X2	Df	P	Anlamlı farklılık
Sosyal norm	5-7	15	104,93	13,316	5	0,10	2-3 2-4
	8-10	72	129,50				
	11-13	74	104,40				
	14-16	58	91,97				
Kurallar ve yönetime saygı	5-7	15	97,03	9,641	5	,047	2-3 2-4
	8-10	72	128,72				
	11-13	74	99,94				
	14-16	58	103,34				
Sorumluluk	5-7	15	89,13	2,112	5	,715	Yok
	8-10	72	114,85				
	11-13	74	109,84				
	14-16	58	109,81				
Rakibe saygı	5-7	15	108,60	4,383	5	,375	Yok
	8-10	72	122,05				
	11-13	74	100,81				
	14-16	58	107,54				
Toplam	5-7	15	100,40	6,571	5	,160	Yok
	8-10	72	125,50				
	11-13	74	101,73				
	14-16	58	103,31				

Tablo 17’de araştırmaya katılan sporcuların fair play anlayış düzeylerinin toplam puan ve alt boyutlarında spora başlama yaşı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Kuruskal Walles Testi ile incelenmiştir. İnceleme sonucunda; sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan sosyal norm puan ortalamaları, 5-7 spora başlama yaşı $\bar{X} = 104,93$, 8-10 spora başlama yaşı $\bar{X} = 129,50$, 11-13 spora başlama yaşı $\bar{X} = 104,40$ ve 14-16 spora başlama yaşı $\bar{X} = 91,97$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından sosyal norm alt boyutunda spora başlama yaşı değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilmiştir($p < 0,05$). Buna göre 8-10 yaşında spora başlayan futbolcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutlarından sosyal norm puan ortalamaları 11-15 yaşında spora başlayan futbolculara oranla ve 8-10 yaşında spora başlayan futbolcuların 14-16 yaşında spora başlayan futbolculara oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sporcuların fair play anlayış düzeylerinin toplam puan ve alt boyutlarında spora başlama yaşı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Kuruskal Walles Testi ile incelenmiştir. İnceleme sonucunda; sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan kurallar ve yönetime saygı puan ortalamaları, 5-7 spora başlama yaşı $\bar{X} = 97,03$, 8-10 spora başlama yaşı $\bar{X} = 128,73$, 11-13 spora başlama yaşı $\bar{X} = 99,94$ ve 14-16 spora başlama yaşı $\bar{X} = 103,34$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından sosyal norm alt boyutunda spora başlama yaşı değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilmiştir($p > 0,05$). Buna göre 8-10 yaşında spora başlayan futbolcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutlarından kurallar ve yönetime saygı puan ortalamaları 11-15 yaşında spora başlayan futbolculara oranla ve 8-10 yaşında spora başlayan futbolcuların 14-16 yaşında spora başlayan futbolculara oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sporcuların fair play anlayış düzeylerinin toplam puan ve alt boyutlarında spora başlama yaşı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Kuruskal Walles Testi ile incelenmiştir.

İnceleme sonucunda; sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan sorumluluk puan ortalamaları, 5-7 spora başlama yaşı $\bar{X} = 89,13$, 8-10 spora başlama yaşı $\bar{X} = 114,85$, 11-13 spora başlama yaşı $\bar{X} = 109,84$ ve 14-16 spora başlama yaşı $\bar{X} = 109,81$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından sosyal norm alt boyutunda spora başlama yaşı değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p>0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeylerinin toplam puan ve alt boyutlarında spora başlama yaşı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Kuruskal Walles Testi ile incelenmiştir.

İnceleme sonucunda; sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan rakibe saygı puan ortalamaları, 5-7 spora başlama yaşı $\bar{X} = 108,60$, 8-10 spora başlama yaşı $\bar{X} = 122,05$, 11-13 spora başlama yaşı $\bar{X} = 100,81$ ve 14-16 spora başlama yaşı $\bar{X} = 107,54$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından sosyal norm alt boyutunda spora başlama yaşı değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p>0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan toplam puan ortalamaları, 5-7 spora başlama yaşı $\bar{X} = 100,40$, 8-10 spora başlama yaşı $\bar{X} = 125,50$, 11-13 spora başlama yaşı $\bar{X} = 101,73$ ve 14-16 spora başlama yaşı $\bar{X} = 103,31$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play toplam puan ortalamalarında spora başlama yaşı değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Tablo 18: Amatör Futbolcuların Eğitim düzeylerine göre Fair Play anlayışlarını gösteren Kuruskal Walles test sonuçları;

		n	sıra ort.	X2	df	P	Anlamlı Farklılık
Sosyal norm	İlkokul	9	79,94	9,169	4	,057	Yok
	Ortaokul	11	138,59				
	Lise	129	115,18				
	Üniversite	62	103,80				
	y.lisans-doktora	8	69,00				
Kurallar ve yönetime saygı	İlkokul	9	97,61	4,422	4	,352	Yok
	Ortaokul	11	132,32				
	Lise	129	107,77				
	Üniversite	62	116,44				
	y.lisans-doktora	8	79,31				
Sorumluluk	İlkokul	9	112,94	,931	4	,920	Yok
	Ortaokul	11	121,05				
	Lise	129	107,02				
	Üniversite	62	114,13				
	y.lisans-doktora	8	107,63				
Rakibe saygı	İlkokul	9	79,89	5,802	4	,214	Yok
	Ortaokul	11	111,64				
	Lise	129	109,60				
	Üniversite	62	119,36				
	y.lisans-doktora	8	75,56				
Toplam	İlkokul	9	88,11	4,722	4	,317	Yok
	Ortaokul	11	123,73				
	Lise	129	109,60				
	Üniversite	62	109,00				
	y.lisans-doktora	8	117,19				

Tablo 18’de araştırmaya katılan sporcuların fair play anlayış düzeylerinin toplam puan ve alt boyutlarında anne eğitim düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Kuruskal Walles Testi ile incelenmiştir. İnceleme sonucunda; sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan sosyal norm puan ortalamaları anne eğitim durumu ilkokul olanların $\bar{X} = 79,94$, anne eğitim durumu ortaokul olanların $\bar{X} = 138,59$ anne eğitim durumu lise olanların $\bar{X} = 115,18$, anne eğitim durumu üniversite olanların $\bar{X} = 103,80$ ve anne eğitim durumu lisansüstü olanların $\bar{X} = 69,00$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından sosyal norm alt boyutunda anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir($p>0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan kurallar ve yönetime saygı puan ortalamaları anne eğitim durumu ilkokul olanların $\bar{X} = 97,61$, anne eğitim durumu ortaokul olanların $\bar{X} = 132,32$, anne eğitim durumu lise olanların $\bar{X} = 107,77$, anne eğitim durumu üniversite olanların $\bar{X} = 116,44$ ve anne eğitim durumu lisansüstü olanların $\bar{X} = 79,31$ olarak bulunmuştur . Buna göre fair play alt boyutlarından kurallar ve yönetime saygı norm alt boyutunda anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir($p>0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan sorumluluk puan ortalamaları anne eğitim durumu ilkokul olanların $\bar{X} = 112,94$ anne eğitim durumu ortaokul olanların $\bar{X} = 121,05$ anne eğitim durumu lise olanların $\bar{X} = 107,02$, anne eğitim durumu üniversite olanların $\bar{X} = 114,13$ ve anne eğitim durumu lisansüstü olanların $\bar{X} = 107,63$ olarak bulunmuştur . Buna göre fair play alt boyutlarından sorumluluk alt boyutunda anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir($p>0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan rakibe saygı puan ortalamaları anne eğitim durumu ilkokul olanların $\bar{X} = 79,89$, anne eğitim durumu

ortaokul olanların $\bar{X} = 111,64$, anne eğitim durumu lise olanların $\bar{X} = 109,60$, anne eğitim durumu üniversite olanların $\bar{X} = 119,36$ ve anne eğitim durumu lisansüstü olanların $\bar{X} = 75,56$ olarak bulunmuştur . Buna göre fair play alt boyutlarından rakibe saygı alt boyutunda anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p > 0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri toplam puan ortalamaları anne eğitim durumu ilkokul olanların $\bar{X} = 88,11$ anne eğitim durumu ortaokul olanların $\bar{X} = 123,73$, anne eğitim durumu lise olanların $\bar{X} = 109,60$, anne eğitim durumu üniversite olanların $\bar{X} = 109,00$ ve anne eğitim durumu lisansüstü olanların $\bar{X} = 117,19$ olarak bulunmuştur . Buna göre fair play alt boyutlarından sosyal norm alt boyutunda anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p > 0,05$).

Tablo 19: Amatör futbolcuların futbol oynama yılları değişkenine göre Amatör Futbolcuların Fair Play anlayışlarını gösteren Kuruskal Walles test sonuçları

		n	Sıra ort.	X ²	Df	P	Anlamlı farklılık
Sosyal norm	1-3	47	111,49	,640	5	,986	Yok
	4-6	57	108,21				
	7-9	37	116,68				
	10-12	40	107,38				
	13-15	21	107,62				
	15veüzeri	17	106,47				
Kurallar ve yönetime saygı	1-3	47	90,41	8,849	5	,115	Yok
	4-6	57	111,63				
	7-9	37	119,26				
	10-12	40	118,63				
	13-15	21	98,81				
	15veüzeri	17	132,06				
Sorumluluk	1-3	47	74,49	25,659	5	,000	1-2
	4-6	57	117,66				1-3
	7-9	37	133,53				1-4
	10-12	40	112,73				1-5
	13-15	21	98,12				3-5
	15veüzeri	17	139,56				
Rakibe saygı	1-3	47	99,31	4,677	5	,457	Yok
	4-6	57	113,74				
	7-9	37	119,99				
	10-12	40	101,59				
	13-15	21	107,26				
	15veüzeri	17	128,47				
Toplam	1-3	47	92,66	6,923	5	,226	Yok
	4-6	57	112,86				
	7-9	37	122,58				
	10-12	40	109,64				
	13-15	21	103,76				
	15veüzeri	17	129,53				

Tablo 19’da araştırmaya katılan sporcuların fair play anlayış düzeylerinin toplam puan ve alt boyutlarında futbol oynama yılları değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Kuruskal Wallis Testi ile incelenmiştir. İnceleme sonucunda; sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan sosyal norm puan ortalamaları futbolcuların futbol oynama yılları değişkenine göre 1-3 yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 111,49$, 4-6 yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 108,21$ 7-9 yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 116,68$, 10-12 yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 107,38$, 13-15 yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 107,62$ ve 15 yıl ve üzeri futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 106,47$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından sosyal norm alt boyutunda futbol oynama yılları değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p > 0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan kurallar ve yönetime saygı puan ortalamaları futbolcuların futbol oynama yılları değişkenine göre 1-3 yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 90,41$ 4-6 yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 111,63$, 7-9 yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 119,26$, 10-12 yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 118,63$, 13-15 yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 98,81$ ve 15 yıl ve üzeri futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 132,06$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından kurallar ve yönetime saygı alt boyutunda futbol oynama yılları değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p > 0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan sorumluluk puan ortalamaları futbolcuların futbol oynama yılları değişkenine göre 1-3 yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 74,49$, 4-6 yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 117,66$, 7-9 yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 133,53$, 10-12 yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 112,73$, 13-15 yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 98,12$ ve 15 yıl ve üzeri futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 139,56$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından

sorumluluk alt boyutunda futbol oynama yılları değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilmiştir($p<0,05$). Buna göre 4-6 yıl futbol oynayan sporcuların futbolcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutlarından sorumluluk puan ortalamaları 1-3 yıl futbol oynayan sporculara oranla, 7-9 yıl futbol oynayan sporcular 1-3 yıl futbol oynayan sporculara oranla, 10-12 yıl futbol oynayan sporcular 1-3 yıl futbol oynayan sporculara oranla, 13-15 yıl futbol oynayan sporcular 1-3 yıl futbol oynayan sporculara oranla ve 7-9 yıl futbol oynayan sporcular 13-15 yıl futbol oynayan sporculara oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan rakibe saygı puan ortalamaları futbolcuların futbol oynama yılları değişkenine göre 1-3 yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 99,31$, 4-6 yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 113,74$, 7-9 yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 119,99$, 10-12 yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 101,59$, 13-15 yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 107,26$ ve 15 yıl ve üzeri futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 128,47$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından rakibe saygı alt boyutunda futbol oynama yılları değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir($p>0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri toplam puan ortalamaları futbolcuların futbol oynama yılları değişkenine göre 1-3 yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 92,66$, 4-6 yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 112,86$, 7-9 yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 122,58$, 10-12 yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 109,64$, 13-15 yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 103,76$ ve 15 yıl ve üzeri futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 129,53$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play toplam puan ortalamalarında ortalamaları futbolcuların futbol oynama yılları değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Tablo 20: Amatör Futbolcuların farklı kulüplerde oynadıkları yıl değişkenine göre Fair Play anlayışlarını gösteren Kuruskal Walles test sonuçları

		n	sıra ort.	X2	Df	P	Anlamlı farklılık
Sosyal norm	1-2	111	113,47	5,565	4	,234	Yok
	3-4	51	105,96				
	5-6	42	103,31				
	7-8	8	84,94				
	9veüzeri	7	153,14				
Kurallar ve yönetime saygı	1-2	111	110,06	3,887	4	,422	Yok
	3-4	51	98,83				
	5-6	42	115,27				
	7-8	8	129,38				
	9veüzeri	7	136,57				
Sorumluluk	1-2	111	112,78	6,696	4	,153	Yok
	3-4	51	97,15				
	5-6	42	109,49				
	7-8	8	156,25				
	9veüzeri	7	109,71				
Rakibe saygı	1-2	111	109,65	2,266	4	,687	Yok
	3-4	51	105,75				
	5-6	42	110,21				
	7-8	8	111,00				
	9veüzeri	7	144,00				
Toplam	1-2	111	112,58	3,834	4	,429	Yok
	3-4	51	99,34				
	5-6	42	107,90				
	7-8	8	126,50				
	9veüzeri	7	140,43				

Tablo 20’de araştırmaya katılan sporcuların fair play anlayış düzeylerinin toplam puan ve alt boyutlarında farklı kulüplerde oynadıkları yıl değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Kuruskal Walles Testi ile incelenmiştir. İnceleme sonucunda; sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan sosyal norm puan ortalamaları futbolcuların farklı kulüplerde oynadıkları yıl değişkenine göre 1-2 kulüpte futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 113,47$, 3-4 kulüpte futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 105,96$ 5-6 kulüpte futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 103,31$, 7-8 yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 84,94$, 9 ve üzeri kulüpte futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 153,14$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından sosyal norm alt boyutunda farklı kulüplerde oynadıkları yıl değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir($p>0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan kurallar ve yönetime saygı puan ortalamaları futbolcuların farklı kulüplerde oynadıkları yıl değişkenine göre 1-2 kulüpte futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 110,06$, 3-4 kulüpte futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 98,83$, 5-6 kulüpte futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 115,27$, 7-yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 129,38$, 9 ve üzeri kulüpte futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 136,57$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından kurallar ve yönetime saygı alt boyutunda farklı kulüplerde oynadıkları yıl değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir($p>0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan sorumluluk puan ortalamaları futbolcuların farklı kulüplerde oynadıkları yıl değişkenine göre 1-2 kulüpte futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 112,78$, 3-4 kulüpte futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 97,15$, 5-6 kulüpte futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 109,49$, 7-yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 156,25$, 9 ve üzeri kulüpte futbol oynayan

sporcuların $\bar{X} = 109,71$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından sorumluluk alt boyutunda farklı kulüplerde oynadıkları yıl değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p>0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan kurallar ve yönetime saygı puan ortalamaları futbolcuların farklı kulüplerde oynadıkları yıl değişkenine göre 1-2 kulüpte futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 110,06$, 3-4 kulüpte futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 98,83$, 5-6 kulüpte futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 115,27$, 7-yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 129,38$, 9 ve üzeri kulüpte futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 136,57$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından kurallar ve yönetime saygı alt boyutunda farklı kulüplerde oynadıkları yıl değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p>0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan rakibe saygı puan ortalamaları futbolcuların farklı kulüplerde oynadıkları yıl değişkenine göre 1-2 kulüpte futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 109,65$, 3-4 kulüpte futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 105,75$, 5-6 kulüpte futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 110,21$, 7-yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 111,00$, 9 ve üzeri kulüpte futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 144,00$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından sorumluluk alt boyutunda farklı kulüplerde oynadıkları yıl değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p>0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri toplam puan ortalamaları futbolcuların farklı kulüplerde oynadıkları yıl değişkenine göre 1-2 kulüpte futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 109,65$, 3-4 kulüpte futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 105,75$, 5-6 kulüpte futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 110,21$, 7-yıl futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 111,00$, 9 ve üzeri kulüpte futbol oynayan sporcuların $\bar{X} = 144,00$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play toplam puan ortalamaları futbolcuların farklı kulüplerde oynadıkları yıl değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Tablo 21: Amatör Futbolcuların Yaşamlarının Büyük Bir Kısımının Geçtiği Yer Değişkenine göre Fair Play anlayışlarını gösteren Kuruskal Walles test sonuçları

	Yerleşim	n	sıra ort.	X2	Df	P	Anlamlı Farklılık
Sosyal norm	Metropol	14	88,79	1,722	3	,632	Yok
	İlmerkezi	145	111,90				
	ilçemerkezi	27	110,78				
	kasaba-köy	33	110,03				
Kurallar ve yönetime saygı	Metropol	14	121,61	2,257	3	,521	Yok
	İlmerkezi	145	105,47				
	ilçemerkezi	27	119,20				
	kasaba-köy	33	117,45				
Sorumluluk	Metropol	14	102,57	1,542	3	,673	Yok
	İlmerkezi	145	107,29				
	ilçemerkezi	27	116,59				
	kasaba-köy	33	119,65				
Rakibe saygı	Metropol	14	109,75	3,541	3	,316	Yok
	İlmerkezi	145	104,71				
	İlçemerkezi	27	121,02				
	kasaba-köy	33	124,33				
Toplam	Metropol	14	107,86	1,764	3	,623	Yok
	İlmerkezi	145	106,40				
	İlçemerkezi	27	118,04				
	kasaba-köy	33	120,14				

Tablo 21’de araştırmaya katılan sporcuların fair play anlayış düzeylerinin toplam puan ve alt boyutlarında yerleşim yerleri değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Kuruskal Walles Testi ile incelenmiştir. İnceleme sonucunda; sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan sosyal norm puan ortalamaları futbolcuların

yerleşim yerlerine göre metropol de yaşayan futbolcuların $\bar{X} = 88,79$, il merkezinde yaşayan futbolcuların $\bar{X} = 111,90$ ilçe merkezinde yaşayan futbolcuların $\bar{X} = 110,78$ ve kasaba-köy de yaşayan futbolcuların $\bar{X} = 110,03$, olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından sosyal norm alt boyutunda yerleşim yerleri değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p > 0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan kurallar ve yönetime saygı puan ortalamaları futbolcuların yerleşim yerlerine göre metropol de yaşayan futbolcuların $\bar{X} = 121,61$, il merkezinde yaşayan futbolcuların $\bar{X} = 105,47$ ilçe merkezinde yaşayan futbolcuların $\bar{X} = 119,20$ ve kasaba-köy de yaşayan futbolcuların $\bar{X} = 117,45$, olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından kurallar ve yönetime saygı alt boyutunda yerleşim yerleri değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p > 0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan sorumluluk puan ortalamaları futbolcuların yerleşim yerlerine göre metropol de yaşayan futbolcuların $\bar{X} = 102,57$, il merkezinde yaşayan futbolcuların $\bar{X} = 107,29$ ilçe merkezinde yaşayan futbolcuların $\bar{X} = 116,59$ ve kasaba-köy de yaşayan futbolcuların $\bar{X} = 119,65$, olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından sorumluluk alt boyutunda yerleşim yerleri değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p > 0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan rakibe saygı puan ortalamaları futbolcuların yerleşim yerlerine göre metropol de yaşayan futbolcuların $\bar{X} = 109,75$, il merkezinde yaşayan futbolcuların $\bar{X} = 104,71$ ilçe merkezinde yaşayan futbolcuların $\bar{X} = 121,02$ ve kasaba-köy de yaşayan futbolcuların $\bar{X} = 124,03$, olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından sorumluluk alt boyutunda yerleşim yerleri değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p > 0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri toplam puan ortalamaları futbolcuların yerleşim yerlerine göre metropol de yaşayan

futbolcuların $\bar{X} = 107,86$, il merkezinde yaşayan futbolcuların $\bar{X} = 106,40$ ilçe merkezinde yaşayan futbolcuların $\bar{X} = 118,04$ ve kasaba-köy de yaşayan futbolcuların $\bar{X} = 120,14$, olarak bulunmuştur. Buna göre fair play toplam puan ortalamaları futbolcuların yerleşim yerleri değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p > 0,05$).

Tablo 22: Amatör Futbolcuların Anne Eğitim değişkenine göre Fair Play anlayışlarını gösteren Kuruskal Walles test sonuçları

		n	Sıra ort.	X ²	D f	P	Anlamlı Farklılık
Sosyal norm	Okuryazar değil	3	144,67	5,565	4	,234	Yok
	Okuryazar	15	108,30				
	İlkokul	111	103,94				
	Ortaokul	26	125,90				
	Lise	50	109,73				
	Üniversite	13	131,73				
	Lisansüstü	1	21,50				
Kurallar ve yönetime saygı	Okuryazar değil	3	61,83	3,887	4	,422	Yok
	Okuryazar	15	86,50				
	İlkokul	111	113,15				
	Ortaokul	26	114,23				
	Lise	50	105,24				
	Üniversite	13	126,38				
	Lisansüstü	1	172,00				
Sorumluluk	Okuryazar değil	3	88,00	6,696	4	,153	Yok
	Okuryazar	15	76,63				
	İlkokul	111	117,59				
	Ortaokul	26	116,96				
	Lise	50	99,88				
	Üniversite	13	107,23				
	Lisansüstü	1	195,50				
Rakibe saygı	Okuryazar değil	3	128,00	2,266	4	,687	Yok
	Okuryazar	15	77,83				
	İlkokul	111	112,10				
	Ortaokul	26	122,37				
	Lise	50	112,89				
	Üniversite	13	86,12				
	Lisansüstü	1	149,50				
Toplam	Okuryazar değil	3	109,50	3,834	4	,429	Yok
	Okuryazar	15	76,33				
	İlkokul	111	111,62				
	Ortaokul	26	122,73				
	Lise	50	109,10				
	Üniversite	13	110,85				
	Lisansüstü	1	139,50				

Tablo 22’de araştırmaya katılan sporcuların fair play anlayış düzeylerinin toplam puan ve alt boyutlarında anne eğitim değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Kuruskal Walles Testi ile incelenmiştir. İnceleme sonucunda; sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan sosyal norm puan ortalamaları futbolcuların Anne Eğitim değişkenine göre anne eğitim durumu okuryazar değil olanların $\bar{X} = 144,67$, anne eğitim durumu okuryazar olanların $\bar{X} = 108,30$, anne eğitim durumu ilk okul olanların $\bar{X} = 103,94$, anne eğitim durumu orta okul olanların $\bar{X} = 125,90$, anne eğitim durumu lise olanların $\bar{X} = 109,73$, anne eğitim durumu üniversite olanların $\bar{X} = 131,73$ ve anne eğitim durumu lisansüstü olanların $\bar{X} = 21,50$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından sosyal norm alt boyutunda Anne Eğitim değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p > 0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan kurallar ve yönetime saygı norm puan ortalamaları futbolcuların Anne Eğitim değişkenine göre anne eğitim durumu okuryazar değil olanların $\bar{X} = 61,83$, anne eğitim durumu okuryazar olanların $\bar{X} = 86,50$, anne eğitim durumu ilkökul olanların $\bar{X} = 113,15$, anne eğitim durumu orta okul olanların $\bar{X} = 114,23$, anne eğitim durumu lise olanların $\bar{X} = 105,24$, anne eğitim durumu üniversite olanların $\bar{X} = 126,38$ ve anne eğitim durumu lisansüstü olanların $\bar{X} = 172,00$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından kurallar ve yönetime saygı alt boyutunda Anne Eğitim değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p > 0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan sorumluluk norm puan ortalamaları futbolcuların Anne Eğitim değişkenine göre anne eğitim durumu okuryazar değil olanların $\bar{X} = 88,00$, anne eğitim durumu okuryazar olanların $\bar{X} = 76,63$, anne eğitim durumu ilk okul olanların $\bar{X} = 117,59$, anne eğitim

durumu orta okul olanların $\bar{X} = 116,96$, anne eğitim durumu lise olanların $\bar{X} = 99,88$, anne eğitim durumu üniversite olanların $\bar{X} = 107,23$ ve anne eğitim durumu lisansüstü olanların $\bar{X} = 195,50$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından sorumluluk alt boyutunda Anne Eğitim değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p > 0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan rakibe saygı norm puan ortalamaları futbolcuların Anne Eğitim değişkenine göre anne eğitim durumu okuryazar değil olanların $\bar{X} = 128,00$, anne eğitim durumu okuryazar olanların $\bar{X} = 77,83$, anne eğitim durumu ilk okul olanların $\bar{X} = 112,10$, anne eğitim durumu orta okul olanların $\bar{X} = 122,37$, anne eğitim durumu lise olanların $\bar{X} = 112,89$, anne eğitim durumu üniversite olanların $\bar{X} = 86,12$ ve anne eğitim durumu lisansüstü olanların $\bar{X} = 149,50$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından rakibe saygı alt boyutunda Anne Eğitim değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p > 0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri toplam puan ortalamaları futbolcuların Anne Eğitim değişkenine göre anne eğitim durumu okuryazar değil olanların $\bar{X} = 109,50$, anne eğitim durumu okuryazar olanların $\bar{X} = 76,33$, anne eğitim durumu ilkokul olanların $\bar{X} = 111,62$, anne eğitim durumu orta okul olanların $\bar{X} = 122,73$, anne eğitim durumu lise olanların $\bar{X} = 109,10$, anne eğitim durumu üniversite olanların $\bar{X} = 110,85$ ve anne eğitim durumu lisansüstü olanların $\bar{X} = 139,50$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play toplam puan ortalamaları futbolcuların Anne Eğitim değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p > 0,05$).

Tablo 23: Amatör Futbolcuların Baba Eğitim değişkenine göre Fair Play anlayışlarını gösteren Kuruskal Wallis test sonuçları

		n	sıra ort.	X ²	df	P	Anlamlı Farklılık
Sosyal norm	Okuryazar	7	52,36	12,783	5	,025	2-3 2-4 2-5 3-4
	İlkokul	83	106,38				
	Ortaokul	39	130,23				
	Lise	56	114,21				
	Üniversite	33	102,95				
	Lisansüstü	1	21,50				
Kurallar ve yönetime saygı	Okuryazar	7	91,64	5,333	5	,377	Yok
	İlkokul	83	111,55				
	Ortaokul	39	118,76				
	Lise	56	113,61				
	Üniversite	33	91,65				
	Lisansüstü	1	172,00				
Sorumluluk	Okuryazar	7	141,00	5,342	5	,376	Yok
	İlkokul	83	109,12				
	Ortaokul	39	107,23				
	Lise	56	115,20				
	Üniversite	33	97,50				
	Lisansüstü	1	195,50				
Rakibe saygı	Okuryazar	7	107,43	3,171	5	,674	Yok
	İlkokul	83	104,97				
	Ortaokul	39	116,63				
	Lise	56	118,36				
	Üniversite	33	99,98				
	Lisansüstü	1	149,50				
Toplam	Okuryazar	7	86,00	6,033	5	,303	Yok
	İlkokul	83	107,89				
	Ortaokul	39	118,97				
	Lise	56	119,81				
	Üniversite	33	92,26				
	Lisansüstü	1	139,50				

Tablo 23'te araştırmaya katılan sporcuların fair play anlayış düzeylerinin toplam puan ve alt boyutlarında baba eğitim değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Kuruskal Walles Testi ile incelenmiştir. İnceleme sonucunda; sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan sosyal norm puan ortalamaları futbolcuların baba eğitim değişkenine göre baba eğitim durumu okuryazar olanların $\bar{X} = 52,36$, baba eğitim durumu ilk okul olanların $\bar{X} = 106,38$, baba eğitim durumu orta okul olanların $\bar{X} = 130,23$, baba eğitim durumu lise olanların $\bar{X} = 114,21$, baba eğitim durumu üniversite olanların $\bar{X} = 102,95$ ve baba eğitim durumu lisansüstü olanların $\bar{X} = 21,50$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından sosyal norm alt boyutunda baba eğitim değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Buna göre baba eğitim durumu ortaokul olan futbolcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutlarından sosyal norm puan ortalamaları baba eğitim durumu ilkokul olan futbolculara oranla, baba eğitim durumu lise olan futbolcuların, baba eğitim durumu ilkokul olanlara oranla, baba eğitim durumu ortaokul olan futbolcuların, baba eğitim durumu lise olanlara oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan kurallar ve yönetime saygı puan ortalamaları futbolcuların baba eğitim değişkenine göre baba eğitim durumu okuryazar olanların $\bar{X} = 91,64$, baba eğitim durumu ilk okul olanların $\bar{X} = 111,55$, baba eğitim durumu orta okul olanların $\bar{X} = 118,76$, baba eğitim durumu lise olanların $\bar{X} = 113,61$, baba eğitim durumu üniversite olanların $\bar{X} = 91,65$ ve baba eğitim durumu lisansüstü olanların $\bar{X} = 172,00$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından sosyal norm alt boyutunda baba eğitim değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p > 0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan sorumluluk puan ortalamaları futbolcuların baba eğitim değişkenine göre baba eğitim durumu

okuryazar olanların $\bar{X} = 141,00$, baba eğitim durumu ilk okul olanların $\bar{X} = 109,12$, baba eğitim durumu orta okul olanların $\bar{X} = 107,23$, baba eğitim durumu lise olanların $\bar{X} = 115,20$, baba eğitim durumu üniversite olanların $\bar{X} = 97,50$ ve baba eğitim durumu lisansüstü olanların $\bar{X} = 195,50$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından sorumluluk alt boyutunda baba eğitim değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p > 0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan rakibe saygı puan ortalamaları futbolcuların baba eğitim değişkenine göre baba eğitim durumu okuryazar olanların $\bar{X} = 107,43$, baba eğitim durumu ilk okul olanların $\bar{X} = 104,97$, baba eğitim durumu orta okul olanların $\bar{X} = 116,63$, baba eğitim durumu lise olanların $\bar{X} = 118,36$, baba eğitim durumu üniversite olanların $\bar{X} = 99,98$ ve baba eğitim durumu lisansüstü olanların $\bar{X} = 149,50$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından rakibe saygı alt boyutunda baba eğitim değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p > 0,05$). Sporcuların fair play anlayış düzeyleri toplam puan ortalamaları futbolcuların baba eğitim değişkenine göre baba eğitim durumu okuryazar olanların $\bar{X} = 86,00$, baba eğitim durumu ilk okul olanların $\bar{X} = 107,89$, baba eğitim durumu orta okul olanların $\bar{X} = 118,97$, baba eğitim durumu lise olanların $\bar{X} = 119,81$, baba eğitim durumu üniversite olanların $\bar{X} = 92,26$ ve baba eğitim durumu lisansüstü olanların $\bar{X} = 139,50$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play toplam puan ortalamaları futbolcuların alt baba eğitim değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p > 0,05$).

Tablo 24: Amatör Futbolcuların oynamış oldukları yerleşim birimine göre Fair Play anlayışlarını gösteren Mann Whitney U test sonuçları

	Takım	n	Sıra ort.	Sıra top	U	Z	P
Sosyal norm	Köy	49	109,87	5383,50	4158,500	-,017	,987
	Şehir	170	110,04	18706,50			
Kurallar ve yönetime saygı	Köy	49	103,43	5068,00	3843,000	-,827	,408
	Şehir	170	111,89	19022,00			
Sorumluluk	Köy	49	109,78	5379,00	4154,000	-,028	,977
	Şehir	170	110,06	18711,00			
Rakibe saygı	Köy	49	114,13	5592,50	3962,500	-,520	,603
	Şehir	170	108,81	18497,50			
Toplam	Köy	49	109,39	5360,00	4135,000	-,077	,939
	Şehir	170	110,18	18730,00			

Tablo 24’te araştırmaya katılan sporcuların fair play anlayış düzeylerinin toplam puan ve alt boyutlarında oynamış oldukları takımların yerleşim birimi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Mann Whitney U ile incelenmiştir. İnceleme sonucunda sporcuların fair play anlayış düzeyleri sosyal norm puan ortalamaları köyde olanların $\bar{X} = 113,05$ ve şehirde olanların da $\bar{X} = 113,05$ olarak bulunmuştur. Buna göre fair play alt boyutlarından sosyal norm alt boyutunda oynamış oldukları takımların yerleşim birimi değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p < 0,05$).

İnceleme sonucunda; sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutundan sosyal norm puan ortalamaları 1 yıldır forma giyenlerin $\bar{X} = 113,05$, 2 yıldır forma giyenlerin $\bar{X} = 110,11$, 3 yıldır forma giyenlerin $\bar{X} = 96,11$, 4 yıldır forma giyenlerin $\bar{X} = 168,86$ ve 5 yıl ve üzeri forma giyenlerin ise, $\bar{X} = 99,89$ olarak bulunmuştur. Buna göre

fair play alt boyutlarından sosyal norm alt boyutunda forma giyme yılı değişkenine göre anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p<0,05$).

IV. BÖLÜM

SONUÇ VE TARTIŞMA

IV. 1.Tartışma

Araştırmada elde edilen sonuçlar şunlardır;

Araştırmaya katılan sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutlarından sosyal norm puan ortalamaları $\bar{X} = 19,0868$, kurallar ve yönetime saygı puan ortalamaları $\bar{X} = 19,8813$, sorumluluk puan ortalamaları $\bar{X} = 21,2329$, rakibe saygı puan ortalamaları $\bar{X} = 19,0000$ ve fair play anlayış düzeyleri toplam puan ortalamaları ise $\bar{X} = 79,2009$ olarak bulunmuştur. Araştırma kapsamına alınan sporcuların fair play anlayış ölçeği toplam puanından almış oldukları puan ortalamaları $\bar{X} = 79,2009$ ölçeğin genelinden alınabilecek (min 20- max 100) değerler göz önüne alındığında yüksek düzeyde fair play anlayışına sahip oldukları söylenebilir. Sporcuların fair play anlayış düzeyleri alt boyutlarından sosyal norm puan ortalamaları $\bar{X} = 19,0868$, kurallar ve yönetime saygı puan ortalamaları $\bar{X} = 19,8813$, sorumluluk puan ortalamaları $\bar{X} = 21,2329$ ve rakibe saygı puan ortalamaları da $\bar{X} = 19,0000$ olarak tespit edilmiş ölçeğin alt boyutlarından alınabilecek değerler (Tüm alt boyutlarında min 5 – max 25) göz önüne alındığında sosyal norm, kurallar ve yönetime saygı, sorumluluk ve rakibe saygı alt boyutlarında da yüksek olduğu söylenebilir .

Sporcuların fair play anlayış düzeylerinde; yaş, oynadıkları mevki, eğitim durumu, kaç takımda oynadıkları, yaşamlarının büyük bir kısmının geçtiği yer, anne eğitim durumu ve kulüplerinin bulunduğu yer değişkenlerinde anlamlı bir fark tespit edilemezken,

kaç yıldır forma giydiği, spora başlama yaşı, futbol oynama yılı ve baba eğitim durumu değişkenlerinde ise anlamlı bir fark tespit edilmiştir .

Teke, (2018) tarafından “Sporcuların Kişilik Özelliklerinin Fair-Play Davranışına Etkisinin İncelenmesi” çalışmada, Üniversite Sporlarına katılım gösteren aktif sporcular oluşturmaktadır. Bu sporculardan ulaşılabilen ve gönüllü olarak çalışmaya katılmayı kabul eden 111 (%24,3’ü kadın, %75,7’si erkek) sporcuya uygulanan anket sonucunda elde edilen bulgular, kadınların erkeklere göre, yaşı küçük olanların ise yaşı büyük olanlara göre daha fazla fair-play davranışına sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca sporcuların kişilik özelliklerinden “sorumluluk duygusu” $p<0,05$ düzeyinde, “yumuşak başlılık” ise $p<0,01$ düzeyinde fair-play e yönelik anlamlı bir etkiye sahiptir.

Bozdemir, (2017) tarafından “Basketbol Oynayan Farklı Eğitim Kademelerindeki Öğrencilerin Spor Ortamındaki Empati Becerileri İle Fair Play Davranışları Arasındaki İlişki” çalışmada, 2013-2014 Eğitim-Öğretim yılında Kastamonu Merkez ile Azdavay, Tosya ilçelerinde bulunan dokuz ortaokul, on bir lise ve dokuz kulüp basketbol takımında oynayan 140’ı kız, 242’si erkek toplam 382 sporcuya uygulanan anket sonucunda, basketbol oynayan öğrencilerin cinsiyet, okul türü, lise türü, sınıf düzeyi, annenin eğitim durumu, okul takımında oynadığı yıl, kulüp takımında oynayıp oynamadığı, kulüp takımında oynadığı yıl ile spor ortamında empati beceri düzeyi arasında anlamlı farklılık bulunurken; diğer değişkenlerin spor ortamında empati beceri düzeyin de farklılaşmaya neden olmadığı görülmüştür. Basketbol oynayan öğrencilerin okul türü, lise türü, sınıf düzeyi, okul takımında oynadığı yıl, kulüp takımında oynadığı yıl, ailesinde basketbol oynayan kişilerin olup olmadığı ile fair play davranışlarını gerçekleştirme düzeyi arasında anlamlı farklılık bulunurken; diğer değişkenlerin fair play davranışlarını gerçekleştirme düzeyinde farklılaşmaya neden olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Sonuç

olarak, basketbol oynayan öğrencilerin spor ortamındaki empati becerileri ile fair play davranışları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

Topan (2011) tarafından “Ortaöğretim Kurumlarında Okullar Arası Futbol Müsabakalarına Katılan Öğrencilerin Fair Play Anlayışlarının Kulüp Deneyimlerine Göre İncelenmesi” çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma evrenini 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Ankara il Merkezinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören yaklaşık 500 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, Yenimahalle, Keçiören, Akyurt, Altındağ ve Çankaya ilçelerinde öğrenim gören %73.6’sı erkek, %26.4’ü kız, toplam 250 ortaöğretim öğrencisi oluşturmaktadır. %59.2’si (148) kulüp deneyimi olan, %40.8’i (102) kulüp deneyimi olmayan olmak üzere toplam 250 (184 erkek; 66 bayan) ortaöğretim öğrencisine uygulanan anket sonucunda, öğrenciler, Sporda Sorumluluklara Bağlılık alt boyutundaki ifadelerin kendilerini “tam olarak” tanımladığı belirlenirken, Sosyal Normlara Uyum, Kurallar ve Yönetime Saygı ve Rakibe Saygı alt boyutlarındaki ifadelerin kendilerini “oldukça” tanımladığı belirlenmiştir.

Sezen Balçıklı (2009) tarafından “Profesyonel Futbolcuların Fair Playe Yönelik Davranışları İle Empatik Eğilim Düzeyleri Arasındaki İlişki” çalışmada 2007–2008 sezonunda Turkcell Süper Lig’de yer alan ve tesadüfi yöntemle seçilmiş 7 futbol takımından toplam 130 futbolcuya uygulanan anket sonucunda , profesyonel futbolcularda sosyal normlara uyum ile fantezi ($r=0.217$; $p<0.05$), empatik düşünce ($r=0.447$; $p<0.01$) ve perspektif alma ($r=0.249$; $p<0.01$); kurallara ve yönetime saygı ile empatik düşünce ($r=0.365$; $p<0.01$) ve perspektif alma ($r=0.197$; $p<0.05$); sporda sorumluluklara bağlılık ile empatik düşünce ($r=0.440$; $p<0.01$); rakibe saygı ile fantezi ($r=0.223$; $p<0.05$), empatik düşünce ($r=0.200$; $p<0.05$) ve perspektif alma ($r=0.171$; $p<0.01$) düzeyleri arasında pozitif

yönde anlamlı bir ilişki vardır. Tukey HSD testi sonuçlarına göre de, futbolcularda empatik düşünce düzeyi yükseldikçe sporda sorumluluklara bağlılık [$F_{2,130}= 12.551$; $p<.05$] , sosyal normlara uyum [$F_{2,130}= 19.704$; $p<.05$] ve kurallara ve yönetime saygı [$F_{2,130}= 5,761$; $p<.05$] düzeyleri anlamlı olarak artmakta ;perspektif alma becerileri arttıkça da sosyal normlara uyum düzeyleri yükselmektedir [$F_{2,130}= 4.785$; $p<.05$].

Kaya (2011) tarafından “İlköğretim Okul Yöneticilerinin, Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ve Öğrencilerinin Okul Spor Programlarındaki Fair-Play Anlayışları: Bolu İl Örneği ” çalışmada Araştırmada, Bolu ilindeki okullardan, okul spor programlarında en aktif olan 3okul, çalışma alanı olarak seçilmiş ve bu ilköğretim okullarında öğrenim gören 7 ve 8. sınıf 7 öğrenci, bu okullarda görev yapan 3 beden eğitimi öğretmeni ve 3 yönetici “amaçlı örneklem yöntemi” kullanılarak, katılımcı olarak seçilmişlerdir.Katılım sonucunda, sportif rekreasyon programlarında öğrencilerin, “centilmenlik, erdemlilik, dostça oynama ve yarışma, kaybetmeyi kabul etme” gibi temalarda olumlu davranışlar ifade ettikleri görülmüştür. Diğer taraftan fair-play’e aykırı davranış olarak, “kazanma öncelikli anlayış” ile hareket ettikleri, takım arkadaşlarına ve rakibe karşı “şiddet boyutunda” olumsuz düşünceleri olduğu ve fairplay’ in özünü oluşturan ortak temalar konusunda, daha çok çalışmalar yapılması gerektiği ortaya çıkmıştır. Beden eğitimi öğretmenleri ise; fair play ruhunun geliştirilmesine yönelik çalışmalarının yetersiz olduğunu, etkinlik/yarışmalara öğrencilerin katılımları konusunda sorunlar yaşandığını, fair-play ruhuna aykırı davranışları önleme konusunda, yeni yaklaşımlar geliştirme konusunda eksikliklerinin olduğunu, özellikle fair-play anlayışını anlama ve davranış boyutunda yetersiz olduklarını belirtmişlerdir. Diğer taraftan yöneticilerin, fair-play konusunda fazla görüş sahibi olmadıkları ve bu konuda çalışmaları genelde beden eğitimi öğretmeni ile işbirliği ekseninde yürüttükleri ortaya çıkmıştır.

Yıldırım (2017) tarafından “Üniversitelerde Okul Ve Kulüp Takımlarında Oynayan Sporcuların Sporda Fair-Play Anlayışlarının Belirlenmesi (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Örneği” anket sonucunda, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Basketbol, futbol, voleybol, hentbol, tenis, karate okul ve kulüp alt yapı ve A takımlarında mücadele eden 15 yaş ve üstü sporcular oluşturmaktadır. Bu kapsamda 156 sporcuya anket formu ulaştırılmış, 100 anket formunu eksiksiz doldurarak geri dönüşü sağlanan sporcular örneklem grubunu oluşturmuştur. Yapılan bu araştırmada, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi okul ve kulüp takımlarında oynayan sporcuların, müsabaka öncesinde, müsabaka esnasında, müsabaka sonrasında ve genel olarak bir müsabakada fair-play’e uygun davranışları büyük ölçüde gerçekleştirdikleri bazı noktalarda ise iç veya dış etkilere dolayı fair-play’e uymayan davranışlar sergiledikleri görülmüştür.

Koç, Nas, (2017) tarafından “Ortaokul Öğrencilerinin Öz-Yeterliklerinin Öğrencilerin Sportmenlik Davranışlarına Etkisi” çalışmada, Araştırma grubu 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Gaziantep ili Merkez ilçelerindeki iki devlet ortaokulunda okuyan 270 öğrenciden (125 kız, 145 erkek) oluşmuştur. Yapılan bu araştırmada, Öğrencilerin ölçeklerden aldığı puanlar normallik sınamasına uygun olarak bağımsız değişkenlere göre incelenmiş ve öğrencilerin sportmenlik değerleriyle öz yeterlik algıları arasındaki ilişkiye (Pearson) bakılmıştır. Ayrıca ölçekler arasında doğrusal ilişki görüldüğünden öz yeterliliğin sportmenlik davranışını ne ölçüde yordadığına (basit doğrusal regresyon analizi) bakılmıştır. Öğrencilerin sportmenlik davranışlarının ve öz-yeterlik algılarının cinsiyetlerine (kızlar lehine), okul takımlarında oynama durumlarına (oynamayanlar lehine) ve okul başarı durumlarına (iyi olanlar lehine) göre bazı faktörlerde anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür ($p < 0.05$). Öğrencilerin toplam sportmenlik puanları ile genel öz-yeterlik algıları arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişki bulunmuş

($r=.49$, $p<0.01$) ve öğrencilerin genel öz-yeterlik algılarının toplam sportmenlik davranışlarının %24'ünü yordadığı anlaşılmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin öz-yeterlik algılarının sportmenlik davranışlarını yordadığı anlaşılmıştır. Öğrencilerin öz-yeterlik algılarını geliştirmeye yönelik etkinlikler uygulamanın öğrencilerin sportmenlik davranışlarını geliştirmede yararlı olacağı düşünülmektedir.

Koç, Artunç , (2017) tarafından “Değerler Eğitiminde Sportmenlik Temasının İşlenmesinin Öğrencilerin Sportmenlik Davranışlarına Etkisi” çalışmada, Araştırma, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Batman ili, Merkez İlçesinde yer alan 50. Yıl Ortaokulu’nda gerçekleştirilmiştir. Okulda beden eğitimi ve spor derslerine beden eğitimi öğretmenin girdiği tüm sınıflardaki öğrenciler ($n= 315$) ön-test verileri almak amacıyla araştırma grubuna dâhil edilmiştir .Tüm nicel verileri elde edilen 229 (92 kız ve 137 erkek) ve nitel verileri elde edilen 48 (24 kız ve 24 erkek) öğrenciye uygulanan anket sonucunda Sportmenlik temasını işleyen ve sınıf etkinlikleri ile desteklenen öğrencilerin (deney grubu) son-test toplam sportmenlik puanları ön-test puanlarına göre anlamlı düzeyde artış göstermiştir($p<0.05$). Bulgular değerlendirildiğinde EDEP projesinde sınıf etkinlikleri ile destekleyerek sportmenlik temasını kullanmanın öğrencilerin sportmenlik davranışlarına pozitif etkisinin olduğu anlaşılmıştır. Sınıf etkinlikleri ile desteklenmeyen okul etkinliklerinin, davranış gelişimine katkısı görülmemiştir.

Erdoğan, Başaran, Körmükçü, Adalı, (2016) tarafından “Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Fair Play Anlayışlarının İncelenmesi ” çalışmada, 2015-2016 yılında Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu’nda okuyan 291’i erkek, 400’ü kadın toplam 691 öğrenci oluşturmuştur. Bunların, %36,9’ u Öğretmenlik, %19,7’ si Spor Yöneticiliği, %25,9’ u Antrenörlük, %17,5’i Rekreasyon bölümünde olup, yoğunluklu olarak (%93.5) 21-27 yaş aralığındadır ve %63.5’i aktif spor yapan öğrencilere

uygulanen anket sonucunda elde edilen bulgular, katılımcıların çoğunun sosyal normlarla uyumlu, spordaki sorumluluklara bağlı ve yönetime saygılı oldukları belirlenmiştir. Hakemin yanlış kararlarına ve rakibe karşı kısmen saygılı oldukları tespit edilmiştir. Cinsiyet ile kurallara ve yönetime saygı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur, Yine aktif sporcu olanlarla olmayanlar arasındaki ilişki durumu incelendiğinde; kurallara ve yönetime karşı saygılı olma ve spordaki sorumluluklara bağlılık arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki ($p < 0,05$) saptanmıştır. Diğer parametreler arasında ilişki tespit edilmemiştir.

Gürel Göksel, Caz, Ekici, Zorba (2018) tarafından “Basketbol Sporcularının Sportmenlik Yönelimlerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi” çalışmada, Üniversiteler Ligi Basketbol Turnuvasına katılan 87’si kadın, 123’ü erkek toplam 210 üniversite öğrencisi olan basketbol sporcusu oluşturmaktadır. Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda ortaya çıkan istatistiksel farkın hangi gruplardan kaynakladığını belirlemek amacıyla Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde ve yorumlarda, $p < 0,05$ anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır. Araştırma sonucunda, cinsiyet, basketbol oynama süresi ve kulüp takımında oynama durumu değişkenlerine göre basketbol sporcularının sportmenlik yönelimlerinde istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Yılmaz, Çelik, Koca, Uzun (2017) tarafından “Üniversite Öğrencilerinde Sportmenlik Davranışlarının Dindarlık, Cinsiyet, Yaş, Spor Türü ve Akademik Not Ortalaması Yönünden Yordanması” çalışmada, beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören 283 üniversite öğrencisinden oluşturmuştur (195 erkek, 88 bayan; X yaş = 22.05, $SD = 2.57$). Çalışmada veri analizi sonucunda katılımcıların dindarlık ve sportmenlik davranışları arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. ($r = .25$, $p < .05$). Ayrıca çoklu regresyon modeli, dindarlık, cinsiyet, yaş, akademik başarı ve

takım veya bireysel spor yapma değişkenlerinin katılımcıların sportmenlik davranışlarını anlamlı şekilde açıkladığını gösterilmiştir ($F(6, 196) = 7.21, p < .05, R^2 = .43$) fakat bu değişkenlerden sadece dindarlık ($\beta = .333$), cinsiyet ($\beta = -.174$), ve spor türünün ($\beta = .164$) etkili olduğu belirlenmiştir.

ilci, Göktaş, Özdayı Teke, (2018) tarafından “Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sportmenliğe Yönelik Tutumlarının İncelenmesi” çalışmada, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Balıkesir Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu’nda öğrenim gören, tesadüfi seçilen ve aktif spor yapan 200 öğrenci katılmıştır. Uygulanan anket sonucunda elde edilen bulgular, öğrencilerin sportmenliğe yönelik anket soruları verdikleri cevapların ortalamalarına bakıldığında aritmetik ortalamalarının 3,72 yani olumlu düzeyde olduğu görülmektedir. Öğrencilerin sportmenliğe yönelik tutumları cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterirken ($p < 0,05$), yaş, branş, öğrenim gördükleri bölüm, aile gelir düzeyi değişkenlerine göre herhangi anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p > 0,05$). Kadın sporcuların sportmenliğe yönelik tutumları ($X=3,94$) erkek sporculara göre ($X=3,68$) sportmenliğe yönelik tutumları daha yüksektir.

Kavalcı, Kalkavan, Çakır, Işık, Kayhan (2018) tarafından “Üniversite Futsal Takımlarında Yer Alan Sporcuların Fair Play Anlayışlarının Araştırılması” Araştırmanın örneklemini ise 2017 yılında Üni Lig Futsal 2. lig müsabakalarına katılan ve tesadüfi küme örnekleme yöntemine göre seçilmiş yaklaşık 400 sporcu oluşturmaktadır, çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden sporcu öğrencilere uygulandı. 400 civarında öğrenciye uygulanan ölçekten eksik doldurulanlar ayıklanarak 194 ü kadın, 180 i erkek olmak üzere toplamda 374 kişiye uygulanı. Uygulanan anket sonucunda elde edilen bulgular, verilerin Normal dağılıma sahip olduğu görüldü. Daha sonra $\alpha = 0.05$ anlamlılık düzeyinde ikili

karşılaştırmalarda bağımsız iki grup için t-testi, üç ve üzeri karşılaştırmalarda tek yönlü anova testi uygulandı. Sonuç olarak kadın futsalcıların sportmenlik yönelimleri erkek futsalcılardan daha yüksek olduğunu göstermektedir. Fair play konusunda formal fair playe önem verilmekte informal fair play ise göz ardı edildiği görülmektedir.

Kalkavan, Mete (2018) tarafından “Farklı Düzeydeki Futbolcuların Sportmenlik Anlayışlarının İncelenmesi” araştırmada 2017-2018 sezonunda Karadeniz Bölgesinde bal ligine katılan; Amatör (Rize 2, Trabzon 2, Samsun 2, Giresun 2 ve Ordu 2 takım) ve Profesyonel takım sporcularına (Rizespor, Trabzonspor, Samsunspor, Giresunspor ve Ofspor) anket uygulandı. Takım hocasından izin alındıktan sonra kulüplere gidilerek çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 95’i amatör, 106’sı profesyonel olmak üzere toplam 201 futbolcuya anket uygulandı.. Uygulanan anket sonucunda elde edilen bulgular, Test sonuçları futbolcuların; Yaş ($p<0.05$), eğitim ($p<0.05$) sporculuk düzeyi ($p<0.05$), spor yapma yılı ($p<0.05$), ve millilik durumlarına göre ($p<0.05$) sportmenlik anlayışları arasında önemli farklar olduğunu gösterdi. Futbolcuların oynadığı mevkie göre ise sportmenlik davranışları arasındaki fark manidar bulunmadı ($p<0.05$) Sonuç olarak futbolcuların eğitim spor yapma yılı ve sporculuk düzeyine bağlı olarak sportmenlik yönelimlerinde yükselme olduğu söylenebilir. Fairplay konusunda farkındalığı artırmak için antrenmanlar ve diğer eğitim uygulamalarında sportmenlik konusu düzenli olarak futbolculara anlatılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Alpman, C. (1972). *Eğitimin Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi Ve Çağlar Boyu Gelişimi*. İstanbul: Meb Yayınları.
- Arıpınar, E. (2004). *Ülkemiz Sporü İçin*. İstanbul: Kelebek Yayınları.
- Arıpınar, E., Donuk, B. (2011). *Spor Yönetim Ve Organizasyonlarında Etik Yaklaşımlar Fair Play*. İstanbul: Ötüken Neşriyat A.Ş.
- Başaran, Z., Erdoğan, R., Körmükçü, Y., Adalı, H. (2017). Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Fair-Play Anlayışlarının İncelenmesi. *Beden Eğitimi Ve Spor Araştırmaları Dergisi (Besad)* Cilt 9, Sayı 1.
- Bozdemir, O. (2017). *Basketbol Oynayan Farklı Eğitim Kademelerindeki Öğrencilerin Spor Ortamındaki Empati Becerileri İle Fair Play Davranışları Arasındaki İlişki*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği Bilim Dalı Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Brown, B. (2003). *Teaching Character Through Sport: Developing Apositive Coaching Legacy*. United States: Coaches Choice.
- Demirci, N. (1991). *Spor Yönetimi Ve Organizasyon*. Ankara: Thk Basımevi.
- Donuk, B. (2007). *Liderlik Ve Spor*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Donuk, B. (2008). *Yönetim İstifa*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Elik, T. (2017). *Güneydoğu Anadolu Bölgesi Futbol Takımlarında Amatör Olarak Futbol Oynayan Sporcuların Sportmenlik Yönelimleri Ve Empatik Eğilim Düzeyleri*. Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı Hareket Ve Antrenman Bilimleri Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Erdemli, A. (1996). *İnsan, Spor Ve Olimpizm*. İstanbul: Sarmal Yayınevi.
- Erdemli, A. (2008). *Spor Yapan İnsan*. İstanbul: E Yayınları.

- Godin, G. (1994). *L'esprit Sportif Ça Compte. Bibliothèque Nationale Du Québec. Canada.*
- Göksel, A, Caz, Ç, Ekici, S, Zorba, E. (2018). Basketbol Sporcularının Sportmenlik Yönelimlerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi Uluslararası Beden Eğitimi, Spor, *Rekreasyon Ve Dans Kongresi*, İstanbul, 291.
- Güven, Ö. (1999). Futbol Topu İle Oynamanın Bazı Kültürlerdeki Benzer Görünümleri Ve Tarihsel Gelişimine Ait Bilgiler. *Düşünen Siyaset*. 1(2), 95-111.
- Heringer Hj. Fairness Und Moral, Fairness Und Fair Play. In:Gerhardt V, Lämmer M. (1995). *Hrsg. Sankt Augustin: Academia Verlag.*
- İşcan, F. (1988). *Türklerde Spor*. Ankara: Beden Terbiyesi Yayınları.
- Kalkavan, A., Mete, N. (2018). Farklı Düzeydeki Futbolcuların Sportmenlik Anlayışlarının İncelenmesi. 3. *Uluslararası Avrasya Spor Eğitim Ve Toplum Kongresi Tam Metin Kitabı (15-18 Kasım 2018, Mardin-Türkiye)*, 221.
- Kaya, S. (2011) *İlköğretim Okul Yöneticilerinin, Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ve Öğrencilerinin Okul Spor Programlarındaki Fair-Play Anlayışları*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı
- Kilci, A., Göktaş, Z., Özdayı, N. (2018). Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sportmenliğe Yönelik Tutumlarının İncelenmesi *Uluslar Arası Herkes İçin Spor Ve Wellness Kongresi*. Antalya, 311.
- Koç, Y., Artunç, M. (2017). Değerler Eğitiminde Sportmenlik Temasının İşlenmesinin Öğrencilerin Sportmenlik Davranışlarına Etkisi. 16. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Antalya*, 670.

- Koç, Y., Nas, H. (2017). Ortaokul Öğrencilerinin Öz-Yeterliklerinin Öğrencilerin Sportmenlik Davranışlarına Etkisi. *16. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Antalya*, 677.
- Kotan, R. (2004). *Profesyonel Futbol Takım Taraftarlarının Fair Play Anlayışları Üzerine Bir Araştırma (Trabzon İl Örneği)*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı
- Lemyre, P.N., Roberts, G.C., Ommundsen Y. (2002). Achievement Goalorientations, Perceived Ability, And Sportspersonship İn Youthsoccer. *Journal Of Applied Sport Psychology*, 14(2):120-136
- Loland, S. (2002). *Fair Play İn Sport: A Moral Norm System*. London: Routledge; 2002.
- Lumpkin A., Stoll, K.S., Beller, M.J. (2003). *Sport Ethics: Application For Fair Play*. 3rd Ed. Usa: Mcgrawhill.
- Mcintosh, P. (1979). *Fair Play Ethics İn Sport And Education*. London:Heinemann.
- Öngel, B. (1997). Sporda Etik Değerler Açısından Doping. *Gazi Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi*, 68-79.
- Özgür, T. (2018). *Futbol Okullarında Eğitim Alan Gençlerin Lisanslı Futbolcu Olabilmeleriyle İlgili Kaygı Düzeylerinin Belirlenmesi*, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı Hareket Ve Antrenman Bilimleri Bilim Dalı. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Pehlivan, Z. (2004). Fair Play Kavramının Geliştirilmesinde Okul Sporunun Yeri Ve Önemi. *Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 49-53. Türkiye Fair Play Konseyitmok, 2002

- Pehlivan, Z. (2004). Fair-Play Kavramının Geliştirilmesinde Okul Sporunun Yeri Ve Önemi. *Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11 (2), 49-53.
- Sezen, G.(2003) *Profesyonel Ve Amatör Futbolcuların Fair Play Anlayışları Üzerine Nitel Araştırma*. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı
- Sezen, G., Yıldırım, G. (2003). *Profesyonel Ve Amatör Futbolcuların Fairplay Anlayışları*. Beden Eğitimi Ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi (10 11 Ekim) Bildiriler Kitabı. (Ed: İ.Yıldırım, P. Doğan, E. Esra Erturan), Ankara: Sim Matbaacılık, 13-20.
- Sezen-Balçıklı, G. (2009). Profesyonel Futbolcuların Fair Play'e Yönelik Davranışları İle Empatik Eğilim Düzeyleri Arasındaki İlişki. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Stornes, T., Ommundsen, Y. (2004). Achievement Goals, Motivational Climate And Sportpersonship: A Study Of Young Handball Players. *Scandinavian Journal Of Education*, 48(2): 205-221.
- Szen-Balçıklı, G. (2009). *Profesyonel Futbolcuların Fair Playe Yönelik Davranışları İle Empatik Eğilim Düzeyleri Arasındaki İlişki*. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı
- Şahin, M. (1997). *Spor Ahlakı Ve Sorunları*. Evrensel Basım Yayın, İstanbul.
- Teke, E. (2018). *Sporcuların Kişilik Özelliklerinin Fair-Play Davranışına Etkisinin İncelenmesi*. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Topan, A. (2011). *Ortaöğretim Kurumlarında Okullar Arası Futbol Müsabakalarına Katılan Öğrencilerin Fair Play Anlayışlarının Kulüp Deneyimlerine Göre*

İncelenmesi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı.

Yetim A. (2005). *Sosyoloji Ve Spor*. Ankara: Morpa Kültür Yayınları.

Yıldıran İ. (1992). Sporda Fair Play Kavramının Tarihsel Boyutları.Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri 2. Ulusal Kongresi Bildirileri, *Yayın No:3. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Veteknolojisi Yayınları*, 174-179.

Yıldıran, İ. (1992). Sporda Fair Play Kavramının Tarihsel Boyutları. *Spor Bilimleri II. Ulusal Kongresi Bildirileri*. 3, 174-179.

Yıldıran, İ. (1992). Sporda Fair-Play Kavramının Tarihsel Boyutları. Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri 2. Ulusal Kongresi Bildirileri, *Yayın No:3. Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Ve Teknolojisi Yayınları*, 174-179, Ankara.

Yıldıran, İ. (2002). Fair-Play: Kapsamı, Türkiye’deki Görünümü Ve Geliştirme Perspektifleri. *7.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresine Sunulan Bildiri (Teksir)*, 17-29 Ekim, Antalya.

Yıldıran, İ. (2004). Fair Play: Kapsamı, Türkiye’deki Görünümü ve Geliştirme Perspektifleri. *Gazi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(4): 3-16.

Yıldıran, İ. (2005). Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi (*Gazi Besbd*), X, 1 : 3 - 16

Yıldırım, M. (2017). Üniversitelerde Okul Ve Kulüp Takımlarında Oynayan Sporcuların Sporda Fair-Play Anlayışlarının Belirlenmesi (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Örneği) İnönü Üniversitesi, *Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi (İÜBESBD)*, 4(1),01-15

Yıldız, D. (1979). *Türk Spor Tarihi*, İstanbul: Eko Matbaası.

EKLER

Ek-1. Kişisel Bilgi Formu

BİLİMSEL ANKET

Değerli Katılımcı, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor ana Bilim Dalında “Amatör kulüplerde Futbol Oynayan Sporcuların Fair Play Anlayışlarının İncelenmesi” konusunda yüksek lisans tez çalışması yapmaktayım. . Bu çalışma bilimsel bir amaçla kullanılacak olup, verdiğiniz cevaplar başka bir amaçla kullanılmayacaktır.

Araştırmanın amacına ulaşabilmesi sizlerin işbirliği ve yardımı ile mümkün olabilecektir. Araştırma açısından büyük önem taşıyan ilgi, destek ve katkılarınız için içtenlikle teşekkür ederim.

Vahit KÜÇÜKATÇEKEN

KİŞİSEL BİLGİLER

Bu bölümdeki sorular çoktan seçmeli olarak sunulmuştur. Size uygun gelen seçeneğin yanındaki ayraçın içerisine (x) işareti koyarak belirtiniz.

1-Yaşınız ?

- ☐ 16-18 ☐ 19-21 ☐ 22-24 ☐ 25-27
☐ 28-30 ☐ 31 ve üzeri

2-Kaç yıldır kulüpte forma giyiyorsunuz?

- ☐ 1yıl ☐ 2 yıl ☐ 3 yıl ☐ 4 yıl
☐ 5 Yıl ve üzeri

3- Hangi mevkide oynuyorsunuz?

- ☐ Kaleci ☐ Stoper ☐ Bek ☐ Orta Saha
☐ Forvet

4-Medeni durumunuz?

- ☐ Evli ☐ Bekar

5-Gelir durumunuzu Nasıl Hissediyorsunuz?

- ☐ Düşük ☐ Orta ☐ Yüksek ☐ Çok Yüksek

6-Eğitim durumunuz?

- ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite
☐ lisansüstü

7-Kaç yıldır futbol oynuyorsunuz?

- ☐ 1-3 ☐ 4-6 ☐ 7-9 ☐ 10-12
☐ 13-15 ☐ 15 ve üzeri

8-Spora başlama yaşıınız?

- ☐ 5-7 ☐ 8-10 ☐ 11-13 ☐ 14-16

9-Bugüne kadar toplam kaç takımda görev aldınız?

- ☐ 1-2 ☐ 3-4 ☐ 5-6 ☐ 7-8
☐ 9ve üzeri

10-Yaşamınızın büyük bir bölümünü geçirdiğiniz yerleşim yeri?

- ☐ Metropol ☐ İl Merkezi ☐ İlçe Merkezi ☐ Kasaba Köy

11. Anneniz Herhangi Bir İşte Çalışıyor mu?

- ☐ evet ☐ hayır

12-Babanızın mesleği?

- ☐ Memur ☐ İşçi ☐ Esnaf ☐ Serbest
 Meslek
☐ çiftçi ☐ emekli

13-Anninizin Eğitim durumu?

- ☐ Okur yazar değil ☐ okur yazar ☐ İlkokul ☐ Ortaokul
☐ Lise ☐ üniversite ☐ lisansüstü

14-Baba Eğitim durumu?

- ☐ Okur yazar değil ☐ okur yazar ☐ İlkokul ☐ Ortaokul
☐ Lise ☐ üniversite ☐ lisansüstü

15-Amatör Futbolcuların oynamış oldukları yerleşim birimimi?

- ☐ köy ☐ kasaba

	Aşağıdaki ifadelerin sizi tanımlanma düzeyini en uygun olanını işaretleyiniz.	Beni Hiç Tanımlamıyor	Beni Çok Az Tanımlıyor	Beni Kısmen Tanımlıyor	Beni Oldukça Tanımlıyor	Beni Tam Olarak Tanımlıyor
1	Maçı kaybetsem de rakibimi tebrik ederim.					
2	Hakem kararlarına uyarım.					
3	Kaybedeceğimden emin olsam bile maçta elimden gelen çabayı gösteririm.					
4	Yere düşen rakibimin kalkmasına yardım için elimi uzatırım.					
5	Bir yenilgiden sonra rakip takım antrenörü ile tokalaşırım.					
6	Oyun kurallarına saygı duyar ve uyarım.					
7	Maçta çok hata yapsam bile mücadeleyi bırakmam.					
8	Eğer elimden gelirse, haksız bir şekilde oyundan atılmak üzere olan rakibimin oyunda kalması için hakemle konuşurum.					
9	Bir yarışmadan sonra rakibimi iyi performansından dolayı kutlarım.					
10	Yaptığım sporun tüm kurallarına mutlaka uyarım.					
11	Eksikliklerimi gidermek için neler yapacağımı düşünürüm.					
12	Rakibim sakatlandığında, yardım alabilmesi için hakemden oyunu durdurmasını isterim.					
13	Galip geldiğimde bile, kaybeden rakibimin gayretini takdir ederim.					
14	Hatalı karar verdiğinde bile hakeme saygımı kaybetmem.					
15	Tüm antrenmanlara katılmak benim için önemlidir.					
16	Rakibim haksız yere cezalandırılırsa bu durumu düzeltmeye çalışırım.					
17	Kazansam da kaybetsem de rakibimle tokalaşırım.					
18	Hakemler dışında, resmi maç/saha görevlilerinin uyarılarını da dinlerim.					
19	Antrenmanlarda elimden gelen her şeyi yaparım.					
20	Rakibim spor malzemelerini unutmuşsa yedeklerimi ona ödünç veririm.					

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : KÜÇÜKTÇEKEN Vahit
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve yeri : 26.10.1993
Medeni hali : Bekâr
İletişim : 531 933 90 48
e-posta : vahitatc@gmail.com

Eğitim Derecesi	Okul/Program	Mezuniyet yılı
Yüksek Lisans	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim dalı	2019
Lisans	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu	2016

Yabancı Diller

İngilizce

Hobiler

Futbol, Tenis, Eskrim, Fitness , Sinema, Kitap